Leto XXVI. Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt Ljubljana, 26. oktobra 1944 Štev. 43

DOMOVINA in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Puccinijeva 5 — Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden

Bestbezugspreis jährlich · Naročnina letno Lir 24 — Einzelverkaufspreis · Posamezna številka Cent. 80.

Na branikih domovine

Kakor vihar gre po vsej Nemčiji klic: »K orožju!« Treba je braniti meje, treba je preprečiti vdor sovražnikov v državo, in če se je ta morda kje že posrečil, ga je treba zopet prepoditi in mu na vsakem koraku dokazovati, da se Nemčija ne da streti ne od boljševizma, ne od njegovih zaveznikov. Zato je odredil Führer ustanovitev nemške ljudske vojske.

Vsi nemški možje od 16. do 50. leta starosti so pozvani, da branijo domovino. Ljudska vojska ni nov pojem. Že stoletja je tudi med Slovenci udomačen naziv »črna vojska«, ki pomeni, da je treba v najtežjih urah preizkušnje na branik domovine vsakomur, kdor koli je sposoben nositi orožje. Takega pokreta, kakršen se zdaj razvija v Nemčiji, pa svet še ni videl. Nič podobnega še ni bilo v zgodovini, čeprav se je Evropa v teku dolgih stoletij morala boriti že proti navalom vsakovrstnih sovražnikov, proti Vandalom, Hunom in Turkom. Velika in močna država, kakršno predstavlja sedanja Nemčija, se ne da ogroziti v svojem obstanku, četudi napadajo sovražniki po splošnem dogovoru od vseh strani in s še tako veliko premočjo v moštvu in orožju.

O razvoju stanja, ki je dovedlo do sedanjega odločilnega spopada, je poveljnik nemške ljudske vojske Henrik Himmler podal v svojem velikem govoru v neki garniziji ogrožene Vzhodne Prusije pregledno sliko. Usoda je sklenila, da nemški narod najtrše preizkusi v največji vojni vseh časov. V spominu so veliki uspehi, ko je nemška vojska hitela od zmage do zmage, kjer koli je stopila na sovražna tla. Dobi uspehov pa je sledila doba nesreč. Po strašni zimi leta 1941 so sledili zlomi pri nemških zaveznikih, ki so povzročili stalingrajsko žalolgro. Lani na jesen je Badoglio izvršil sramotno izdajstvo, ki pa ni prineslo Italiji obljubljenega miru, temveč neštete žrtve, uničenje dežele in izropanje naroda po zasedbeni armadi, nemškim vojakom pa je naložilo odgovornost za evropsko južno bojišče, kjer so anglo-ameriške čete prelile že mnogo krvi. Na vzhodu je uspelo boljševikom, da so v večletnih bojih, ki so jih stali izredno mnogo človeških žrtev, odrinili nemške bojne črte, tako da so prišli na mejo Vzhodne Prusije. Pod silo sovražnega pritiska in po prizadevanju domačih izdajalskih klik so se izneverile po badoljevskem zgledu še druge evropske države in se vdale sovražnikom. Po petletnem najtežjem boju torej stoje sovražniki na nekaterih bojiščih v bližini nemških mej ali tik na njih ter naprezajo vse sile, da bi razbili Nemčijo in uničili nemški narod ter njegov socialni red. Kakor je naglasil Führer v svojem oklicu, je poslednji cilj sovražnikov: iztrebljenje nemškega človeka. Kakor jeseni 1939. stoji tudi danes Nemčija sama nasproti sovražnikom. Toda vse prezgodaj oznanjajo sovražne fanfare zmagoslavje. Prišel je čas, ko bo nemški narod z vsemi svojimi strnjenimi silami dokazal onim, ki se vanj zaganja, kaj se pravi naskakovati nemško trdnjavo.

Kadar koli nastopijo časi velike preizkušnje, se silijo omahljivci v ospredje s svojimi nasveti in popustljivostjo. V Nemčiji ni tako. Namesto omahljivosti je povsod čuti le izraze zagrizene odpornosti in volje do končne odločitve. Nemški narod ve, da sedanja vojna ni težavna le za Nemčijo, marveč da je neznosno težka tudi za njene sovražnike, že doslej so napenjali vse sile preko vsake mere, zato jih skrajna potreba sili, da bi vdrli v Nemčijo, ko so se že morali do njenega praga prikopati s tolikšnimi žrtvami v krvi in materijalu. Zdaj, prav na pragu Nemčije, naj obnemorejo? Da, to je tisto vprašanje, o katerem bi radi v kratkem izsilili odločitev. Dolžnost vsega nemškega odpora je torej, da sovražnikom za vsako ceno prepreči vdor in jih pusti izkrvaveti, preden bi mogli zariniti nož v srce Nemčije. Zato je poveljnik Nemške domovinske vojske Henrik Himmler naglasil v svojem govoru, da Nemci zrejo polni miru in zaupanja v bodočnost. Prišli bodo tedni in meseci težkih preizkušenj, toda Nemci jih bodo prestali kakor vsa bremena zadnjih let v prepričanju, da je končna zmaga njihova.

Če v Nemčiji ni omahljivcev, kakor smo rekli, se pa oglašajo pri nas. Še nočejo sprevideti, koliko je naš narod že prestal zaradi komunizma. Nočejo videti, da vsepovsod, kjer vdere sovražnik v deželo, zagospodari boljševizem, pa naj zasedejo deželo Angleži ali Američani, Kanadčani, Avstralci ali Indijci. Vsepovsod se za Angloameričani plazi beda in poguba. Med nami je pač še mnogo ljudi, ki še niso okusili bridkosti sedanje vojne. Ne vedo, kaj je bombardiranje, kaj pomanjkanje, kaj trpljenje. Toda v dneh in tednih, ko se bije boj na zagrizeno branjenih nemških mejah, se odločuje tudi naša usoda. Prišel je čas, ko se je treba dokončno odločiti: ali za odpor in za svobodo ali za propast. Ko tudi nas pokliče domovina na branik, se ji bo treba odzvati z iskreno voljo požrtvovalnosti.

Oklopni grenadirji na zapadni fronti

S pripravljenostne postojanke odhajajo oklopni grenadirji na oklopnikih »Tiger« na bojišče R protisunku proti sovražniku. Foto: Kutth-Atlantic

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Führerjev glavni stan, 25. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Ob izlivu Schelde, severno od Anversa in na področju Hertogenboscha so postali ogorčeni boji še silovitejši. Z močno podporo bojnih letal napadajoči oddelki kanadske 1. in angleške 2. armade so šele po težkih bojih, v katerih so utrpeli velike izgube, nekoliko napredovali. Nameravani sovražnikov prodor smo preprečili.

Na vsem bojišču med srednjo Nizozemsko in lotarinško mejo so bili le krajevni spopadi.

Ob izviru Mortagne v zapadnih Vogezih se naše čete ogorčeno opirajo sovražnikovim oddelkom, ki so v nekaterih odsekih vdrli v našo glavno bojno črto.

Posadke utrdb ob izlivu Gironde so izvedle uspešne izvidniške sunke v predtrdnjavsko ozemlje.

»V 1« motilni ogenj na London se nadaljuje.

Na etruškem Apeninu so utrdile naše čete svoje postojanke med Vergatom in področjem severno od Loiana. Severnovzhodno od mesta so Američani z osredotočenimi kopnimi in letalskimi silami zaman poizkušali razširiti krajeven vdor. Sovražnikovo napadalno skupino smo uničili.

Ob Jadranu ni prišlo do večjih bojev.

Z Balkana javljajo o uničenju manjše bojne skupine tolp in Bolgarov pred severnovzhodno albansko mejo in o nadaljnjih bojih na področju zapadne Morave.

Med Dunavom in Tiso so Madžari uspešno napadli. Ob spodnji Tisi in na področju Szolnoka se bijejo nadaljnji trdi boji.

Na bojišču pri Debrecinu so uničili naši oklopniški oddelki z učinkovito podporo letalstva glavnino sovjetske 30. konjeniške divizije in sovjetske 3. oklopniške brigade, ki sta bili odrezani od zaledja.

Južno od Nagykarola na ozemlju Samosa ter na vzhodnih Beskidih se je izjalovilo več sovražnikovih napadov in sunkov.

Med Varšavo in Bugom so odbile naše čete napadajoče boljševike, ki so utrpeli znatne izgube.

Ob Narevu so se razplamteli silni boji s sovražnikovimi divizijami, ki so napadle s svojih predmostij. Njihove z zapornim ognjem pričete in z močnimi bojnimi letalskimi in oklopniškimi silami podprte velenapade smo prestregli v težkih gozdnih bojih. Naše oklopniške skupine so vrgle sovražnika s protisunki na številnih mestih nazaj. Pri tem so uničile številne sovjetske oklopnike.

Pri Goldapu in na področju južnovzhodno od Gumbinnena so naše oklopniške sile s protinapadi napredovale proti vzhodu.

V ostalih odsekih tega bojišča je sovražnik na več mestih napadel z močnimi silami. Posamezne vdore smo zajezili.

V Kurlandiji smo z lastnimi napadi zboljšali bojno črto. Na polotoku Sorvemaa smo obdržali lastne postojanke kljub najtežjim sovražnikovim napadom. Vojna mornarica in letalstvo sta posebno uspešno podpirala čete na zemlji.

Nad vzhodnopruskim bojiščem je bilo včeraj v silnih letalskih bojih in po protiletalskem topništvu v sestavu letalstva sestreljenih 46 sovjetskih letal.

V severni Finski in ob ledenomorskem bojišču pri Kirkenesu so odbili naši grenadirji in gorski lovci sovražnikove izvidniške sunke.

Zaščitne ladje nemških spremljav in mornariško protiletalsko topništvo so sestrelile nad norveškim obalnim področjem 9 sovražnikovih letal.

Angloameriški nizko leteči letalci so ponovno obstreljevali civilno prebivalstvo, predvsem v Porenju. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 16 nizko letečih letal.

Posamezna britanska letala so odvrgla v zgodnjih večernih urah bombe na Hanover.

Počaščenje † maršala Rommela

Znameniti nemški generalfeldmaršal **Rommel je bil pretekli četrtek pokopan v svojem domačem kraju.** V Führerjevem imenu se je od njega **poslovil pokojnikov tovariš Rundstedt, ki je tudi položil velik Führerjev venec na njegovo krsto. Führer je izdal posebno dnevno povelje, ki pravi: »Dne 14. oktobra 1944 je generalfeldmaršal Rommel podlegel posledicam hude poškodbe, ki jo je doživel kot vrhovni poveljnik neke skupine vojske na zapadu med vožnjo na bojišče ob priliki avtomobilske nesreče. V večnost je odšel eden naših najboljših vojskovodij. Njegovo ime je v sedanjem usodnem boju nemškega naroda pojem za izredno hrabrost in neustrašno borbo. Dveletna junaška borba nemškega afriškega zbora pod njegovim spretnim, iznajdljivim vodstvom proti številni premoči je našla priznanje v odlikovanju s hrastovimi listi z meči in briljanti k viteškemu križcu železnega križa. To odlikovanje je prejel kot prvi vojak nemške vojske. Kot vrhovni poveljnik neke skupine vojske si je pridobil do hude poškodbe ponovno odlične zasluge za ojačenje naše obrambe na zapadu. Vojska pripogiba nemško vojno zastavo proti tem velikim vojakom v ponosnem žalovanju. Njegovo ime je prešlo v zgodovino nemškega naroda.«**

Ustanovitev nemške ljudske vojske

Zdaj, ko stoje sovražniki na mejah Nemčije, je potreba časa priklicala na dan skrajni odpor nemškega naroda. Führer je 18. t. m. izdal posebni odlok o ustanovitvi nemške ljudske vojske. Proti splošni uničevalni volji židovsko-mednarodnih sovražnikov se postavlja nasproti totalna mobilizacija vseh Nemcev. Führer je ukazal: v vseh okrožjih velikonemškega rajha se uvrstijo vsi z orožje sposobni moški v starosti od 16 do 60 let v nemško ljudsko vojsko. Ta bo z vsem orožjem in vsemi sredstvi branila domačo zemljo, kolikor bo to potrebno. Führerjev poziv je bil v vsej Nemčiji navdušeno sprejet. Prvi bataljoni nemške ljudske vojske so bili ustanovljeni v najbolj ogroženi Vzhodni Prusiji. Preden so odšli na bojišče, jih je nagovoril vrhovni poveljnik domovinske vojske Henrik Himmler. Njegov govor so prenašale vse nemške radijske oddajne postaje. Himmler je orisal razvoj sedanje velike vojne in je zaključil: »Vi možje vzhodnopruske narodne vojske ste ustanovili prve bataljone. Tako kakor stojite sedaj pred menoj bodo stale v nekaj dneh in tednih v vsej Nemčiji nove edinice. Polni miru in zaupanja zremo v bodočnost. Prišli bodo tedni in meseci težkih preizkušenj. Mi jih bomo prestali kakor vsa bremena zadnjih let. Trdno smo prepričani, da bo Vsemogočni na koncu vseh težav, žrtev, trpljenja in boja dal težko prisluženo zmago Führerju in njegovemu narodu.«

DOMAČE NOVICE

*** Že stoti junak na Orlovem vrhu.** Preteklo sredo je bil tih pogreb treh fantov domobrancev na Orlovem vrhu nad Ljubljano. Pokopani so bili častniški pripravnik Alojzij Bojc iz Prigorice pri Ribnici, Joško Grm iz Št. Ruperta in neki domobranec iz Bele Krajine. Vsi trije so padli v borbi s komunisti pri Veliki Loki. Krste so bile obložene z lepimi venci. Ob poslovilnih besedah dveh duhovnikov so se raztožila srca vseh prisotnih, še zlasti pa svojcev. Pogreba se je udeležilo zastopstvo častniškega zbora, mnogo podčastnikov in domobrancev. Lojze Bojc je bil stoti domobranec, ki je legel na Orlovem vrhu k večnemu počitku. Tako postaja Orlov vrh na Ljubljanskem gradu večna straža padlih borcev iz sedanje velike vojne.

*** Na semanji dan bombe na žene in otroke.** Ponedeljek, 16. oktobra 1944, bo ostal v vsej dolini Ilirske Bistrice na Notranjskem v skrajno žalostnem spominu. Semanji dan je bil in zbralo se je polno ljudi. Naenkrat so začele padati bombe, ki so jih odvrgli anglo-ameriški letalci. Padlo je kakih 10 bomb, nekatere 500 kg, druge 250 kg težke. Učinek je bil strašen. Nekaj hiš je popolnoma razrušenih, vse v okolici pa so silno poškodovane. Med strašnim razdejanjem je obležalo tudi mnogo nesrečnih žrtev. Do sedaj so izkopali 15 mrtvih, med njimi večinoma žensk in otrok. Pogreb dvanajstih žrtev je bil v sredo popoldne izpred Gasilskega doma, kamor so trume ljudi prihajale pokojnike kropit. Globoka žalost je prevzela vso pokrajino.

*** Zahrbten komunistični zločin na Štajerskem.** Iz Male Nedelje v Slovenskih goricah je prišla v Ljubljano vest, da je bil 5. septembra zvečer umorjen Ivan Sobočan, oče petih nedoletnih otrok. Pokojnik je bil pri ljudeh splošno priljubljen. Ko je počival na mrtvaškem odru v cerkvi, so ga kropili mnogi rojaki. Pogreb na Malo Gospojnico je bil veličasten. Isto noč kakor Sobočan je padla v bližini še ena žrtev, komunisti so umorili tudi 20-letno Lončarjevo Slavico.

*** Prehod čez blok za kmečko delo omejen.** Posestniki ali zakupniki manjših poljskih ali vrtnih parcel dobe pri Prüfstelle IX v Ljubljani podaljšanje za prehod preko blokov najdalje do 31. oktobra 1944. Do navedenega časa morajo biti vsi pridelki pobrani in zimska setev izvršena. Podaljšanje potnih dovolilnic preko tega roka se ne bo dovoljevalo. Kmetje in posestniki večjega obsega pa dobe propustnice zase in za svoje pomočnike samo do 15. novembra 1944 in morajo do tega roka poskrbeti tudi za steljo. Po 15. novembru bo dobil kmet, oziroma pri večjih posestvih še njegov pomočnik propustnico za vožnjo gnoja, za oranje in za nabavo drv.

*** Tri smrtne žrtve zastrupitve** so pokopali pretekli teden v Spodnji Hrušici. Nesreča se je zgodila v Breskvarjevi družini. Umrli so oče Ivan Breskvar, mati Marija in sin Ivan. V teku je preiskava, da se dožene, ali so nesrečniki umrli zaradi zastrupljene drobovine ali zaradi strupenih gob.

*** Žrtve streliva** so med slovensko mladino vedno številnejše. Na pobočju Fajtjega hriba na Goriškem se je igrala skupina otrok. K nesreči so iztaknili nerazpočeno granato. Ko so jo začeli pregledovati, jo je razneslo in je na mestu ubila 12 letnega Mirka Peršiča ter lahko ranila brata Bruna in Filipa Besednjaka, stara 9 in 11 let.

*** Obsojeni navijalci cen.** Kakor izkazuje spisek protidraginjskega odseka policijske uprave v Ljubljani, je bilo v septembru izrečenih 69 upravno političnih kazni zaradi prekrškov raznih protidraginjskih odredb. Zaradi navijanja cen je bilo obsojenih 60 oseb na skupno kazen 40.150 lir, 9 oseb zaradi drugih prekrškov na 9.200 lir, torej skupno 69 oseb na 49.350 lir.

*** Državna cesta pri Brezovici** je sedaj urejena in so nekateri ovinki odstranjeni. Upati je, da se poslej tam ne bodo več primerjale nesreče kakor prejšnje čase. Nad 42 posestnikov je odstopilo potrebni svet in državni zaklad jim je zdaj izplačal odškodnino v znesku 171.925 lir. Nekateri posestniki so prejeli do 30.000, drugi pa manjše zneske.

*** Zaradi mleka** so pred posebnim sodiščem v Ljubljani večkrat razprave, ki mečejo slabo luč na posamezne dobavitelje mleka Ljubljančanom. Nedavno se je moral zagovarjati neki posestnik s Posavja, ki daje Prevodu dnevno po 3 litre mleka. Očitali so mu, da je dajal kuhano in posneto mleko. Izgovarjal se je na ženo. Izrečena je bila denarna kazen 150 lir. Kmetje, zavedajte se, da je poštenost vredna več kakor še tolikšni kupi denarja, pridobljenega na račun trpečih otrok.

*** S Tolminskega** poročajo o strašnem umoru, katerega žrtev je postal Feliks Krivec iz Pečin. Tolovaj Ivan Mrak, njegov sosed, ga je z nekim pajdašem ponoči odvedel v gozd. Oba morilca sta celo uro streljala na Krivca, ki je dobil mnogo ran, pa je vendar še živel, nakar sta ga pobila na tla in mu prerezala vrat, da je v groznih mukah umrl. — Pod nekim senikom v Ponikvah so pa ljudje našli trupelca treh novorojenčkov, ki so jih neznane tolovajke pomorile, ker so jih ovirali pri potepanju po gozdovih.

*** Nad 56.000 pokopanih pri Sv. Križu.** Ljubljanski mestni svet je pred 40 leti, na seji 17. maja 1904, sklenil, da se opusti pokopališče pri Sv. Krištofu, ker je že v obsegu mesta in iz zdravstvenih ozirov pokopovanje ni več dopustno. Novo pokopališče pri Sv. Križu je bilo 2. maja 1906 cerkveno blagoslovljeno in že naslednji dan sta bila tu pokopana prva mrliča, delavec Anton Novak in delavka Marija Legatova. Božja njiva pri Sv. Križu je do letošnje jeseni sprejela že nad 56.000 pokojnih v svoj objem. V mirnem času pokopljejo na leto okroglo 1300 ljudi v vojni pa se je število grobov zelo pomnožilo. Predlanskim je bilo pri Sv. Križu pokopanih 1728, lani pa 1667 ljudi.

Beseda našega prezidenta

Nedavno smo tudi v »Domovini« obudili spomine na burne dogodke, ki so se vrstili v naših krajih po badoglijevski izdaji. V tistih razburkanih časih je stopil na čelo naše uprave divizijski general g. Leon Rupnik in je z nemško pomočjo odvrnil boljševiško nevarnost, ki je grozila preplaviti Ljubljano in velik del slovenskih krajev. Ni bilo golo naključje, da je stopil na tako odgovorno mesto mož, ki je že dolga leta spoznaval nevarnost boljševizma, saj se je takorekoč že ob njegovem pričetku boril proti njemu. Kot generalštabni častnik je g. Leon Rupnik že leta 1917. sodeloval z nemško vojsko v borbi proti boljševiškemu terorju. Pozneje je dosledno uporabljal priliko, da je mlajši častniški zbor utrjeval v nazorih, ki so docela oprečni boljševizmu. Imel je od vsega početka jasne poglede na razplet dogodkov v svetu. Ko je prišla odločilna ura, je kot najbolj poklican stopil na čelo naroda, katerega sin je, naroda, ki doživlja najusodnejše trenutke svoje zgodovine.

Te dni je izšlo v drobni knjižici predavanje, ki ga je sedanji šef Pokrajinske uprave v Ljubljani g. prezident Rupnik govoril 26. januarja 1938 tedanjim častnikom in vojaškim uradnikom v Kragujevcu. Orisal je najznačilnejše politične, socialne, gospodarske in ideološke činitelje, ki pri vseh sodobnih narodih povzročajo viharje v človeškem življenju, nato pa je podrobno razkrinkal boljševizem kot vsemarksistično akcijo. Naglasil je, da si hoče boljševizem na najbolj uničujoč način prisvojiti oblast nad vsem svetom, da uniči narode kot skupnost in da postavi za oblastnike nad raznarodenimi masami uničenih narodov, torej nad tako imenovanim »internacionalnim človeštvom« neko določeno raso. Marksizem je vrgel med množice celo vrsto užigajočih gesel. Ta gesla dajejo jedru njegovega nauka tako preproste oblike, da jih tudi najbolj omejen človek lahko razume. Z vzpostavitvijo boljševiške oblasti v Rusiji, v državi, ki objema šestino zemeljske površine, je marksistična agitacija dosegla silen razmah. Moskva je postala matica svetovne revolucije. Danes, ko se skuša valiti boljševizem v sredino Evrope in jo preplaviti, je bolj kakor kdaj potrebno, da se vsakdo izmed nas seznani z njegovo nevarnostjo. V predavanju generala Rupnika, ki je že pred 6 leti pokazal na to veliko nevarnost in predvidel katastrofo človeštva, bo vsakdo našel močno pobudo za sodelovanje v borbi za rešitev in ohranitev slovenstva, da ne utone v krvavi revoluciji mednarodnega židovskega zločinstva, ki mu je ime komunizem.

V teku minulega leta je naš prezident tudi pogostokrat porabil priliko, da je stopil pred široko slovensko javnost in izpregovoril času primerno bodrilno in poučno besedo. Nedavno se je pojavila v naši javnosti drobna, a dragocena in lepo opremljena knjižica, ki vsebuje dosedanje govore našega prezidenta. Jasno kakor misli, tako tudi tudi govori prezident Rupnik. Vselej zagrabi stvar pri njeni korenini. Temelj, iz katerega izhaja kot govornik pa je: goreča in neomajna ljubezen do domovine, do slovenskih tal in slovenskega človeka, še prav posebno do našega kmetskega in delavskega človeka. In poglavitno zlo, zoper katerega dosledno nastopa z besedo in dejanjem, se imenuje boljševizem, ki je našel svoje agente tudi med Slovenci. S knjižico. »Beseda našega prezidenta« spremljamo g. Leona Rupnika na njegovih poteh od vsega početka, kar je nastopil svojo odgovorno službo na čelu Ljubljanske pokrajine. Živo se nam obuđe spomini, ko je bil izdan 23. septembra lani proglas slovenskemu narodu, ki je začrtal delovne smernice nove Pokrajinske uprave. Z velikim zanimanjem prebiramo prvi unionski prezidentov govor in novoletno poslanico, nato pa besedo zastopnikom kmečkega stanu, dalje slovenskim delavcem in naposled programatski govor vsem Slovencem in Slovenkam, izgovorjen 17. aprila 1944. Dne 29. maja vidimo in čujemo prezidenta prvič na slovenskem podeželju, v Grosuplju. Potem mu sledimo med vrle Notranjce, v Polhov gradec. Spominska govora sta bila izgovorjena ob polletnici delavske protikomunistične akcije in ob obletnici bitke pri Sisku. Posebno velik in pomemben govor je izpregovoril g. prezident na ves slovenski narod na mogočnem zborovanju 29. junija na Kongresnem trgu v Ljubljani. Kmalu potem je govoril na zborovanju v zibelki domobranstva pri Št. Joštu. Potem pa so se zvrstila še velika zborovanja pri Devici Mariji v Polju, v Dobrovi in v Rovtah.

Koderkoli se je g. prezident pojavil, je takoj dosegel najožje stike z ljudstvom. In ko je izpregovoril, si je navezal nase vsa srca. Ljudstvo je v njem spoznalo odločnega borca proti komunizmu in obenem svojega rešitelja, saj je povsod tam že zadihalo novo življenje v varstvu prezidentovih najzvestejših borcev, slovenskih domobrancev.

Obnavljajte naročnino!

Naši rejci pozimi

Vsak dober rejec malih živali se zaveda, da mora zbrati krme za prehrano živali v 6 mesecih za zimo, pa tudi za prva pomladna meseca. V zalogi mora imeti za 180 dni krme. Seveda ni tako lahko zbrati, nasušiti ali drugače konzervirati toliko krme. Začeti je treba zbirati že poleti. Žal pa so redki rejci dovolj skrbni, da bi mislili na zimo že poleti, ko bi najlažje zbrali zalogo. Cela vrsta rastlin je, ki bi jih lahko sušili za krmo. Mnogo ostankov povrtnine in poljskih pridelkov propade, ker jih nihče ne spravlja in ne suši. Krompirjevka je samo en primer. Mnogo propade listja zelja, ohrovta, pese itd. Gospodinje mečejo te ostanke na smetišča. Če bi jih primerno konzervirali, bi lahko pridobili precej dobre krme. Najbolje je, ako takšno krmo kisamo, to se pravi, spravljamo v jamah. To je ensiliranje. O silažnih jamah se je pisalo že večkrat, a vselej bi jih bilo treba posebej priporočati. Ne vemo, ali so si rejci letos uredili kaj več jam za kisanje krme; opozorila in navodila ljudem, kako bi si naj pomagali, navadno ne učinkujejo kakor bi bilo potrebno. Niti sila ne izuči ljudi vedno dovolj. Zato je tudi letos morda zgnilo precej ostankov povrtnine ,namestu da bi skrbno zbirali in kisali za zimsko krmo.

Nekateri rejci mislijo, da so silažne jame predrage in preveč komplicirane naprave. V resnici bi rejci malih živali lahko kisali krmo celo v navadnih škafih ali čebrih. Za kisanje so primerni odpadki kolerabice, peteršilja, koprive, listje pese in repe, zelena koruza, sončnice, berivka, razne vrste plevela, navadna trava, detelja — pač vsa zelena krma, primerna sveža za krmljenje. Seveda pa mora biti krma, ki jo namenimo za kisanje, dovolj sveža in ne že ovela in nagnita. Priporočljivo je tudi kisanje zelja za krmo, toda moramo ga primerno zrezati in vsako plast v posodi ali jami temeljito stlačiti ter primerno obtežiti. Krma je skisana najpozneje v dveh mesecih. Živali je treba počasi navaditi na skisano krmo; v začetku jim moramo pokladati le malo. Skisano krmo lahko pokladamo mešano z mehko hrano. Skisano krmo imajo živali pozimi še posebno rade, ko je sicer enoličnost v prehrani.

Nekoč je nastal med rejci poplah, ker so čitali, da je regrat za kunce nevaren ter da je v Nemčiji poginilo mnogo kuncev, ker so jih krmili predvsem z regratom. Tudi pri nas številni rejci krmijo kunce z regratom. Strokovnjak je pojasnil, da regrat nikakor ni škodljiv. Ima celo veliko hranilno vrednost in je priporočljivo, da z njim krmimo živali. Ne škoduje nobeni živali, zato tudi kuncem ne. Seveda pa ni priporočljivo, da krmimo s samim regratom, kajti marsikaj škoduje, ko je količina prevelika. Tudi človek bi obolel, če bi se preobjedel potic. Vest o škodljivosti regrata je morda zašla v liste, ker so najbrž živali obolele za regratom, ki je rasel na okuženem kraju. Verjetno je pa tudi, da je zrasel iz muhe slon. Regrat sam na sebi nikakor ni škodljiv, saj je eno glavnih krmil kuncev zlasti pomladne mesece. V resnici so pa mnogi neprevidni, ker nabirajo regrat tudi tik ob cestah, kjer je izpostavljen okuženju. Nekateri rejci so tudi izgubili nekaj živali, a ne zaradi tega, ker so jih krmili z regratom, temveč, ker je bil najbrž okužen.

Regrat ni škodljiv

Tudi plevel je lahko koristen

Rejci lahko s pridom porabijo več vrst plevela. Vsak plevel pa ni primeren za krmo, zato je še tem bolj potrebno, da se pouče o plevelih. Varovati se je treba strupenih plevelov, n. pr. pasjega zelišča (solanum nigrum), ki vsebuje v jagodah hud strup solanin. Ta strup je tudi v nezrelem krompirju. Pasje zelišče je sorodnik krompirja. Solanin vsebujejo tudi plodovi grenkoslada (solanum dulcamara), ki raste v pravih grmih do višine nekaj metrov. Varovati se je treba tudi pasjega petršilja ali steničnjaka (podobnega pravemu petršilju). Strupen je pikasti mišjak (conium maculatum), ki je pa pri nas precej redek. Živalim tudi ne prija divji mak, ki vsebuje zaradi strupenega belega soka, podobno kakor sorodnik mlečnik (chelidonium mains). Na obdelani zemlji je precej pogost mlečnik pasje mleko (Euphorbia peplus); pa tudi zeleni klobuk (Euphorbia helioscopia). Živali ne jedo rade mlečnikov zaradi žgočega soka, »mleka«. Nabirati ne smemo za krmo pripotne ločike, ki je podobna škrbinkam. Pripotna ločika izloča tudi beli sok, ki pa na zraku porjavi. Razen tega so še druge značilne razlike med mleči in ločiko, da skrben nabiralec plevelov ne more zamenjati uporabne rastline s škodljivo. Rejci naj ne delajo poizkusov na živalih s pleveli, ki jih dobro ne poznajo.

Lov na kite

Kit... Človek se redko spomni, da je kit največja od vseh danes na zemlji živečih živali. Pa tudi od onih, ki so živele v predzgodovinski dobi. Pred okostjem orjaškega dinozavrijca iz kredne dobe, ki je dolg 22 metrov, se zdijo vsa ostala živa bitja na zemlji kakor pritlikavci. Po okostju so izračunali približno, da je ta predpotopni gorostas tehtal okoli 35.000 kg! Torej cela čreda pitanih volov. A danes živijo še kiti, dolgi do 30 metrov. In dosežejo težo tudi 150.000 kg! In to je teža 150 pošteno pitanih volov ali pa preko 2000 krepkih ljudi!

Na te gorostase prirejajo love, odpravljajo cele ekspedicije v kraje južnega tečaja, zaradi njih se bije borba za posest otokov na skrajnem severu, katere pokriva večni led. Kite preganjajo z najsodobnejšimi sredstvi, ugonabljajo jih. Kljub svetovni krizi in izobilju surovin velja kit več ko zlato. Kljub nezaposlenosti in odpuščanju delavcev je Norvežan Sars Andersen, najslovitejši harpunar na svetu, zaslužil leta 1933 celih 200.000 mark. Zato mobilizirajo celo letala v borbi proti kitom!

To je razburljivejše od vsakega športa. To je izkoriščanje sodobnih sredstev, da je posel dobičkanosnejši.

Prej je v košu na jamboru kitolovske ladje sedel stražar in strmel po morju, da bi zagledal kita. Dal je znak in spustili so male lovske čolne, s pomočjo znakov z zastavicami so se spustili za kiti. Sprva je harpunar vrgel harpuno z roko; pozneje jo je izstrelil topič. Začela se je divja gonja. Po cele ure je vlekel kit z divjo brzino mali čolnič. Večkrat ga je razbil s svojo ogromno repno plavutjo, večkrat se je čolnič prevrnil. Borba je trajala dolge ure in celo dni. Dogodilo se je tudi, da se je po dolgih urah utrgala vrv in kit je ušel. Neko leto so ob ameriški obali usmrtili kita, v katerem so našli harpuno ladje »Montezuma«, a ta je lovila kite pred 50 leti. To je zanimiv dokaz, kako dolgo živijo kiti in dokazuje obenem, da harpune starega sistema niso dosti škodovale tem velikanom.

A danes? Ko brodovje dospe v področje, kjer domnevajo, da so kiti, zaplove nad njimi letalo, ker je z njega videti daleč naokoli in je hitrejše od ladje. Prej so z iskanjem izgubili mnogo časa in to je veljalo kupe denarja. Danes traja iskanje le malo časa in je cenejše. Na letalu so običajno pilot, opazovalec in radiotelegrafist. Danes morejo odkriti kita tudi pod vodo in ne več kakor prej, ko so ga zagledali šele, kadar je prišel na površino, da zadiha. Kit more namreč s svojo zalogo vdinanega zraka zdržati pod vodo pol ure, celó célo uro. Za stare kitolovce je bil vsak lov na kite tvegana igra. Danes je drugače.

Opazovalec v letalu je brezžično javil matični ladji položaj ribaka ter vodil tudi lovske čolne. Radi brezobzirnega klanja so postali kiti redki, a tudi oprezni. Treba se jim je hitro približati. Čolni za harpuniranje so opremljeni s posebnimi motorji, ki ne bučijo hudo in so zelo hitri. Na harpune pritrde eksplozivne stvari in včasih tudi napravo, ki ubije kita z elektriko. Bili pa so tudi slučaji, ko je odpovedalo prvo in drugo. Bomba je odpovedala, a elektrika je bila preslaba za takega velikana. Tedaj stopi v akcijo letalo. Krožiti mora nad morjem, dokler ne pride kit na površje. Opazovalec sedi pri dvocevni strojni puški sistema »Maxim« težkega kalibra, ki izstreli dum-dum krogle silovitega učinka. Ko pride velikan na dan, da vdihne zrak, ga zasiplje letalo s temi kroglami. Morje pordeči in kit se prevrne na hrbet. Po dvajsetminutni borbi je mrtev. Spreten lovec s čolna se popne na kita, ga predre in mu vtakne v črevesje kovinasto cev, skozi katero

France Ločnar: 4

V senci planin

Ljudska povest iz Bohinja

Magdalena je zardela in se malce nasmehnila.

»O, Jernej je pa mož na mestu, ni vaška klepetulja,« je dejal krčmar.

Urša je v kuhinji kar sapo zadrževala, samo da je ujela slehrno besedo. Dasi je slišala pogovor, je vseeno hotela priti bliže njih. Pričela je močno trkati na vrata in kričati nad možem, da ni medvedka in da naj ji odpre.

»Jože, dosti je kaznovana!« je poprosil župnik. »Pa ji odpri!«

»Naj bo,« se je nasmehnil. Odpri je vrata, a obenem zagrozil, da jo bo takoj nazaj zaklenil, če ne bo molčala. Urša je poznala moževo odločnost. Zavedala se je pa tudi, da ne bo vzdržala jezika za zobmi, zato je šla kar prostovoljno nazaj v kuhinjo.

Župnik se je nasmehnil: »V navadi je, da ima žena moža pod copato, pri tebi pa...«

»Pustimo to,« je segel krčmar v besedo. »Zdaj grem pa v klet po starino — po tisto, gospod župnik, ki jo hranimo za večje slavnosti — za birmo...«

»Oho, Jože, tisto prinesi, da, tisto! To ti je pa zares dobro vino,« je dejal župnik, kimajoč Koširju.

»Da, prinesel bom starine, kajti tudi danes je slavnosten dan. Gospoda Koširja moramo sprejeti častno v svojo sredino!« je dejal krčmar in šel v klet. »Gospod Košir, s čim pa ste navezali naše krčmarja?« je vprašal z nasmehom župnik. »Te starine zlepa ne postavi na mizo,« je pripomnil.

»Pa res ne vem, s čim bi se mu bil prikupil — dobričina je ta človek,« je odvrnil Košir.

»Da, to tudi jaz potrdim, v vasi mu ni enakega,« je pokimal župnik in stopil bliže h Koširju: »Gospod Košir, ali stari Jernej že ve, kdo ste vi?« je bolj v zadregi vprašal.

»Ne, tega še ne ve. Bil je tu, a je dejal, da ima delo; če se ne bo vrnil, kakor je dejal, bom poslal ponj.«

»Priden pa je stari Jernej, nikoli ni brez dela,« ga je pohvalil župnik.

Krčmar je prinesel vino in napolnil kozarce.

»Tako, zdaj pa trčimo na zdravje in srečo našega novega prijatelja!« je ves navdušen dejal krčmar.

»In na srečo Bohinjske doline,« je nazdravil Košir.

Trčili so, tudi Magdalena.

»Ha, to starino bomo pa do dna!« je dejal krčmar in postavil prazni kozarec na mizo. Košir in župnik sta mu sledila. Prvi napitnici je sledila druga... Vsi so postali dobre volje. Župnik je pričel peti skozi priprta usta.

»No, pa zapojte! Slovenske pesmi mi ugajajo,« je dejal Košir.

»Gospod Košir, malo potrpite, da pride vaš oče s svojim tenorjem, potem jo bomo zapeli,« je dejal krčmar in si vihal brke.

Košir se je razveselil, ko je slišal, da je njegov oče pevec. Vstal je in šel ven. Ker je vstopil nov gost, je tudi krčmar vstal, da mu je postregel. Župnik se je pa pomaknil bliže k Magdaleni in ji šepetaje dejal:

»Magdalena, to me skrbi, če si ti v svojem strahu zamolčala ta svoj mladostni greh — in vsako nedeljo prideš h Gospodovi mizi?«

»Ne, častiti, nisem ga zamolčala! Takoj, ko sem vse uredila, sem šla na Brezje; tam sem vse povedala...«

»Magdalena,« ji je segel v besedo, »če je tako, pa glavo kar pokonci! Ni se ti treba sramovati! Prvi greh še ljudje radi odpustijo, kaj šele naš usmiljeni Bog. Jej in pij pa Boga hvali, da ti je zopet pripeljal sina v naročje!« je bodrilno govoril župnik in tudi sam prijel za kozarec.

Te besede so blažilno delovale na Magdaleno. Res je postala dobre volje in pričela pokušati vino.

Ko se je Košir vrnil, je takoj opazil, da je mati boljše volje. Pogodil je, da je to župnikovo delo. Veselo je stopil k župniku in mu prožil cigare v veliki srebrni dozi: »Gospod župnik, pa odložite pipo!«

»Ha, cigara mi je pa slaščica,« se je nasmehnil in si vzel eno.

Ko sta jih prižgala, je župnik vprašal: »Gospod Košir, ne zamerite mi, ali nameravate ostati tu, ali boste zopet odpotovali?«

»Gospod župnik, zdaj me boste pač morali sprejeti med svoje ovčice, ker po svetu sem se že dovolj klatil.«

»Veseli me, z odprtimi rokami vas sprejemam med svoje dobre župljane,« je dejal župnik skoraj preglasno in mu podal roko.

Pristopil je krčmar in predlagal, da bi šli v pivsko sobo, da bi se izognili radovednežem.

»No, pa pojdimo,« je pristal Košir.

Župnik je z izgovorom, da ima doma delo, hotel oditi, toda Košir ga je prijel pod roko in mu dejal: »Še malo ostanite pri nas, da nam bo krajši čas!«

»Gospod župnik, saj vem, da nimate doma tako nujnega dela, kaj pa moja starina!« je prav važno pripomnil krčmar.

»Čeprav imam doma delo, bom vseeno ostal tu še eno uro,« je pristal župnik in prijel Magdaleno za roko: »Magdalena, pa se dvigniva!«

Magdalena se nikakor ni mogla umiriti. Da so ji dali mir in je nihče ni ogovarjal, se je še nekako obvladala. Toda, ko jo je prijel župnik za roko, ji je takoj zopet vse odpovedalo. S težavo je vstala in šla poleg župnika. Košir je šel v kuhinjo k Urši in ji naročil obed za vse. Krčmar je pa medtem vse znosil v sobo in napolnil kozarce. Posedli so k mizi, z belim prtom pogrnjeni.

ga napihujejo, da ne potone. Nato ga povlečejo do matične ladje, kjer ga takoj »operirajo«. Krožne žage, mlini za kosti in drugi stroji izvršijo kmalu svoje delo. Tako lovijo kite danes.

To je torej podjetje, ki ga vzdrži le bogato društvo. Nič več ni nekdanje romantike, pač pa polno napetosti za pilota ali pravega lovca.

Sars Anderson pripoveduje: »Naša matična ladja je bila ‚Götam', ki je bila poleg ‚Sir Jamesa Clark Rossa' in ‚Kosmosa', ki ima 25.000 ton nosilnosti, ena od največjih kitolovskih ladij na svetu. Posadke je imela 223 oseb. Na palubi je imela 6 lovskih čolnov in dve Junkersovi letali ter kotle za varenje olja, ki so v roku od 5 ur mogli stopiti pet velikih kitov, potem še mline za kosti. Na krmi je bila velika odprtina. Ladja je bila podobna prevozni ladji, na katero spravljajo cele vlake. Skozi to odprtino privlečejo mrtvega kita na palubo. Krožne žage mu odrežejo glavo, razžagajo kosti, veliki noži razrežejo salo, ki ga na tekočem traku mečejo v kotle. Torej tvornica, industrija, ploveča po morju. Na krovu so posebna dvigala za letala in katapult za odlet, kadar je morje nemirno.

Prvič se dvignemo z letalom v zrak. Globoko pod nami leži led. Ledene gore se bliščijo belosinje v črni vodi antarktičnega morja. Brezkončna samota. Klekerso, brezžični napovedovalec, opazuje morje. Spuščamo se nižje. Tako krožimo eno uro. Naenkrat zagledamo v dalji nekaj črnosivkastega, ki se premika v vodi. Kit je. V višino se dvignejo iz kita hlapovi. Kit je zadihal.

Približal smo se mu tako, da vidimo že svetlejše kitove dele. Kit se potopi, a toliko, da se premakne z mesta. Mi javimo. Čoln za harpuniranje se približuje. V njem je pet oseb. Glavni so: harpunar, krmar in brezžični aparat. Že smo v zvezi. Mi mu javljamo pot k cilju, katerega harpunar še ne vidi. Stroj tiho brni. Hitrejši je vsaj dvakrat od kita. Ali je to lov? Klanje — z modernimi sredstvi!

Sedaj so oni spodaj blizu. Kit pride na površje. Bliskovito se mu je čoln približal. Sedaj šele vidimo to ogromno morsko pošast. Kako majhen je človek nasproti njemu! In že je harpunar, ki je mojster v streljanju, sprožil iz topa harpuno, ki je pogodila kita. Mi nismo čuli eksplozije, ki je sledila. Harpuna se je zadrla v kitovo telo in nato je eksplodirala bomba, ki je razdejala važne kitove notranje dele. Toda on se je kljub temu potopil in začel bežati, puščajoč za seboj krvavo sled. Z besno brzino je vlekel čoln za seboj, četudi ga je stroj s polno paro vlekel v nasprotno smer. Kit je bil močnejši. Začeli smo se spuščati in krožiti. Minilo je osemnajst minut. Tedaj se je kit zopet pojavil na površini. Zagrmela je naša strojna puška in poslala v kitovo glavo kopico dum-dum krogel. Čez tri minute je bil mrtev. Torej kratka smrtna borba, ki je prejšnje čase trajala tudi po ves dan. Triumf modernega časa? Ne vem. Rečem pa, da bi rajši lovil tako kakor so lovili nekoč.«

Starši v borbi proti otroškim napakam

Izreden pomen ima pa v celotni vzgoji otrok pravilno vplivanje na živčevje. Živčni sestav moramo tako utrjevati, kakor vse druge organe. Tudi živčevja ne smemo pomehkužiti. Otroka že zgodaj navajajmo na bolečine, da jih bo znal mirno prenašati. In če bo postal otrok na mirno in hrabro prenašanje bolečin celo ponosen, bo to zanj tem boljše, saj življenje tepe vse ljudi. — Otroku ne škoduje, če ga včasih brez jeze trdo udarimo, ako to zasluži. Nesmiselno pretepanje pa otroku več škoduje, kakor pa mu le izjemoma in redko koristi. Zavedajmo se nadalje, da ne smemo nikdar v otroku umetno vzgajati duhovnosti. Zato ne natrpavajmo malčkov s pesmicami itd., preden ne obiskuje šole. Vsako predšolsko učenje je ničvredno in zdravemu razvoju škodljivo. Pustimo otroka, naj se sam udejstvuje in uči iz svojega izkustva! Ne mislimo, če otrok blebeta besede za nami, da jih že tudi razume.

V naših modernih časih pogosto slišimo besedo živčnost (nervoznost), in to že celo v zvezi z otroci. Kdo pa je kriv, če je sodobni otrok živčen? Otrok sam gotovo ne! Vso krivdo nosi napačna vzgoja. Če se ponavljajo znaki živčnosti že v predšolski dobi, celo že pri otrokih v 2. ali 3. letu, je to le dokaz, da so otroci duševno preobremenjeni in z delom pretegnjeni. Dokaz je pa tudi prevelikega in neprimernega ukvarjanja z delom z otrokom, ki je že sam naravno in samoniklo umsko zadosti zaposlen. Če morajo otroci v tej dobi opravljati neprimerna umska dela, ki jih jim nalagajo starši in drugi vzgojitelji s svojim nepravilnim pojmovanjem poučevanja in dnevnim razburjanjem zaradi otrok, ki z otroci dolgovezno razpravljajo o stvareh, ki otroka sploh ne zanimajo, potem ni čuda, če se pojavijo znaki živčnosti — to je dražljive slabosti živčevja. Mi sami smo tako krivi slabega spanja, nespečnosti in slabega teka naših otrok. Končne posledice take živčne preobremenjenost! pa so, da so naši otroci videti bolni in shujšajo. Slabega spanja in živčnosti sta pogosto kriva gledališče in kino. Otroci do 10. leta starosti naj jih sploh ne obiskujejo ali pa vsaj zelo redko, kajti obiskovanje gledališča in kina ni nobeno utrjevanje živčevja, temveč le nasprotno.

Prav je, če otroka zgodaj navadimo na razočaranja, kar z lahkoto dosežemo. Kakor se otrok kmalu navadi mirno, hrabro in z nekim ponosom prenašati bolečine, tako se tudi kmalu navadi odpovedati se temu ali onemu zaželenemu predmetu. Seveda pretiravanje v tem zopet ni dobro, kajti otrok potrebuje za svoj razvoj obilo veselja. Vendar so mu priložnostna razočaranja tudi potrebna. Zdravo življenje odraslega kot otroka zahteva namreč pametno razvrstitev dela in počitka, lakote in sitosti, spanja in bedenja, dobre in slabe volje.

Prepuščajmo otroke po možnosti često samim sebi in ne pozabimo, da vpliva samo pretežno ali izključno občevanje z odraslimi nepovoljno na otroke. Otrok potrebuje za svoj zdrav razvoj dnevno in obilno druženje z drugimi otroci. Kakor odrasli tako tudi otroci željno iščejo družbo sebi enakih.

Omenili smo že, da je pretepanje otrok nesmiselno, vendar pa ne smemo biti v kaznovanju otrok preveč nežnočutni. Kazen je za otroka vendarle pripomoček, da se hitro nauči, kaj sme in česa ne sme storiti. Vzgojitelj mora biti sicer trd in neizprosen, vendar pa mora otroku vedno in povsod izkazovati ljubezen in dobrohotnost. Oni, ki te pogoje izpolnjuje, bo tudi navidezno trmaste in nepristopne otroke z lahkoto vzgojil sebi in družini v veselje, narodu pa v korist.

S tem pa smo že načeli duševno plat otrokove vzgoje, kar ni čuda, saj je človek bitje z dušo in telesom. O telesu naj bo dovolj, o duši pa še kaj več prihodnjič.

ZANIMIV PRIMER

Diši sicer po Sherlock Holmesu, pa je resničen. Primeril se je v Londonu. V zverinjaku v Londonu se je dogodil zločin. Neznan zločinec je zahrbtno zabodel nekega imovitega trgovca. To se je zgodilo pred tigrovo kletko, pred katero je ravno v tem trenutku neki zbiratelj zanimivosti fotografiral tigrovo oko. Prestrašen se je obrnil in videl bežati zločinca, njegovo žrtev pa v zadnjih vzdihljajih. Priskočil ji je na pomoč, a žrtev je izdihnila. V tem trenutku je prišel službujoči stražnik mimo in aretiral nedolžnega kot morilca. Stvar je prišla pred sodišče. Nedolžnik se je branil, a verjeli mu niso. Na vprašanje, kaj je delal v usodnem trenutku pred tigrovo kletko, je povedal resnico, da je fotografiral tigrovo oko, ker zbira zanimivosti. »In kje imate aparat?« je vprašal njegov zagovornik.

Prinesli so mu ga. Na njegovo zahtevo so razpravo prekinili in pustili zagovornika za uro prostega.

»Kaj je storil ta? Stopil je k fotografu in pustil razviti vse filme. Zadnja slika je pokazala tigrovo oko in s tem je dokazala nedolžnost obtoženega. A ne samo to. V tigrovem očesu se je jasno videla slika zločinca in žrtve v trenutku, ko je dvignil bodalo. Zagovornikovo znanstvo je bilo še večje ko je na podlagi povečane slike dognal ime znanega zločinca, ki so ga kmalu dobili. Seveda so nedolžnega zbiralca takoj izpustili, branilec pa si je napravil s tem premoženje.

ZAKAJ JE MOHAMED PREPOVEDAL PITI VINO IN JESTI SVINJINO?

Mohamed se je nekoč skregal s svojo ženo Ajšo in se napil vina. Obležal je na dvorišču in zaspal. Iz svinjaka je prišel prešič, dregal z rilcem v preroka, ga lizal in zbudil. Od takrat je v koranu prepovedal piti vino in jesti svinjino.

»No, zdaj pa trčimo, upam, da ima krčmar precejšnjo zalogo,« je dejal Košir.

»Prej bo zmanjkalo nas kakor pa moje starine,« je odvrnil krčmar in prijel za kozarec.

Župnik je nazdravil Koširju, Košir je dvignil kozarec rekoč: »Jaz pa nazdravljam krčmarjevi starini, da ne bi njeni izviri nikoli usahnili!«

»To je tudi moja želja,« je dejal župnik. Košir jima je ponudil cigare.

»Hvala, jaz jih še imam,« je dejal krčmar.

»No, pa jih hranite za nedeljo!«

»Lejga,« se je nasmehnil župnik, »že ta gospod ve, da v naši župniji kadijo cigare samo ob nedeljah.«

Krčmar je hotel nekaj reči, a tisti trenutek je vstopil Jernej.

»Jože, davi si mi dejal, da dobim še enega, če bi se mi ga izljubilo! Ali si še teh besedi?« je resno vprašal Jernej.

»Jernej, ali se ne zaneseš na mojo besedo?«

»Hm, prinesi mi ga, potem pa podpišem.«

Krčmar je vstal in šel k Jerneju: »Saj vendar veš, da se le redko kdaj šalim . . .«

»Prinesi mi ga in se nikar ne obotavljaj, danes ne delam več,« je dejal Jernej in se vsedel poleg peči.

Vsi so se spogledali, kaj bo rekel Košir. Krčmar je šel po žganje, Košir pa za njim. Na hodniku ga je došel in prosil, ako bi smel v njegovi sobi očistiti očeta. Krčmar mu je z veseljem dovolil in pripravil vse potrebno.

Košir je šel nazaj v sobo in dejal očetu: »No, oče, ker pravite, da danes ne delate več, pa pojdite z menoj!«

»Zakaj pa ne,« je odvrnil, vstal in mu sledil. Vsi so mislili, da je zato izvabil očeta ven, da mu bo zunaj vse povedal. Vedel ga je v gospodarjevo sobo, kjer je imel shranjeno svojo veliko prtljago. Krčmar je pripravil kar poln škaf tople vode. Lepo mu je sin porezal lase, brke in odstranil več prstov dolgo brado, najprvo s škarjami, potem ga je obril. Ko se je starec umil, mu je dal sin eno izmed svojih oblek, tako da je bil od nog do glave nov. K sreči sta bila domala enake postave in mu je obleka kar dobro pristojala. Le čevlji, ti so mu bili malce pretesni.

»No, oče, ali bo šlo?« je ves zadovoljen vprašal sin.

»Tako je, sinko,« je odvrnil Jernej in se zazrl v Koširjeve oči. »Malce se mi svetli, ker me čevelj tišči. Ako bom za mizo sedel in ničesar delal, bom že vzdržal.«

»Tako, oče, zdaj ste pa gotovi!« je dejal Košir ter prijel očeta pod roko in ga vedel k svoji družbi. Spotoma je stisnil očetu še velik bankovec v roko. Ko je Jernej videl toliko denarja v svoji roki, se je njegova vera utrdila posebno zaradi tega, ker je bila tudi Magdalena v tujčevi družbi.

Srce mu je zaigralo: »Moj sin!«

Zaplala mu je kri po žilah in je od samega veselja dejal: »Ampak te obleke mi ne bo nihče več vzel, kvečjemu s silo!«

»Ne, nihče vam je ne bo vzel, kvečjemu vam jih bo še kaj dokupil,« je odvrnil Košir z nasmehom.

Medtem ko je imel Košir z očetom delo, je Magdalena pripovedovala župniku svoje življenje. Z velikim zanimanjem jo je poslušal. Magdalena je pripovedovala tako, kakor da bi je nihče ne poslušal. Zrla je nepremično v kozarec na mizi in govorila, kakor da bi hotela še enkrat pregledati svojo mladost.

Ni še končala, ko je vstopil Košir z očetom. Magdalena je umolknila in se trikrat ozrla, kdo je še vstopil poleg sina. Ko je spoznala v novo došlem gostu Jerneja, je povesila oči: »Da, prav tak je bil v mladih letih,« je vzdihnila in se spet zamislila v preteklost. Sinu se skoraj ni upala pogledati v oči in mu dotlej še ni rekla besede. Sramovala se ga je, ker je šele po drugi osebi izvedel, da je ona njegova mati. Ako je bil sin navzoč, je rada molčala.

Tudi župnik na prvi pogled ni spoznal Jerneja. Ko pa ga je spoznal, je vstal in mu podal roko: »Tako, Jernej, zdaj si pa dečko in pol!«

Krčmar je stopil h Koširju in mu ponovno prijateljsko stisnil roko. Oba sta molčala. Sicer se je Košir skušal obvladati, a se ni mogel. Od veselja, ker je gledal svojega očeta v dostojni meščanski obleki, mu je zastala beseda. Še vedno sta se trdno držala za roko. Naposled je dejal krčmar:

»Gospod Košir! Podobnega še ne pomni Bohinjska dolina, da bi premožen človek, vsaj tako sodim, pripoznal vaškega pastirja in bednо starko za svoja roditelja, saj bi jima lahko pomagal iz revščine nepoznan. Velikodušni ste! Ko bi vas vsi posnemali, bi srečno živeli. Pomnite, da imate v meni najboljšega prijatelja!« je dokončal z drhtečim glasom.

Stari Jernej je pri teh besedah kar obstal in debelo gledal:

»Moja slutnja se je uresničila,« si je mislil. Nič več ni posvečal pozornosti svoji novi obleki. Z nasmeškom je zrl na svojega sina, in je bil ponosen nanj, da bi bil najraje zakričal, da bi šel odmev po vsem svetu: »Kdo ima tako dobrega in postavnega sina? Jaz, vaški pastir in Magdalena!«

Stopil je bliže k sinu, a ni spravil besede iz ust. Kako bi nazval tega gospoda? »Sin« se mu ni upal reči, kajti zdelo se mu je, kljub vsemu, da je vse to le šala ali sen. Naposled je dejal: »Gospod, zakaj mi niste tega takoj povedali? Jaz bi . . .«

»Oče, jaz nisem pred vami nikak gospod, jaz sem vaš sin, Jernej!« mu je segel v besedo. »Jernejček, tako me kličite!«

Jernej zlepa ni prišel v zadrego, a to pot je bil. Ni mogel doumeti, da bi takega gospoda nazival: moj sin, Jernej. Vedno je bil le pastir Jernej, zdaj pa da bi bil oče, in to tako odličnemu gospodu.

Trenutno je bil v zadregi. A ker je bil daleč na okoli poznan kot velik šaljivec, se je tudi tokrat znašel. Prijel je sina za roko in mu prav resno

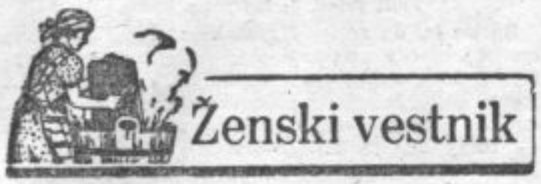

Za kuhinjo

Makaroni s kislim zeljem. Potrebuješ (za družino 4 oseb) 150 gramov kuhanih makaronov, ¾ kg že skuhanega in zabeljenega kislega zelja, ¼ l omake (zlasti dobra je od pečenke), 40 g drobtin, 2 dkg masti in 1 dkg za namaščenje pekače. Pekačo namastiš ter nalagaš vanjo v plasteh makarone, kislo zelje in omako, nato potreseš vse z drobtinami, ali pa z 2 žlicama nastrganega parmezana, dodaš žličko maščobe ter pečeš eno uro.

Riž in krompir. Za 4 osebe: 250 g riža, 3 debeli krompirji, svetlo prežganje, ena čebula in sol. Krompir olupiš, zrežeš na koščke, kuhaš v slani vodi; napol skuhanemu dodaš riž; kuhaš še pol ure in zaliješ, če se osuši. Pripraviš svetlo prežganje in zabeliš.

Pečeni paradižniki za poslastico. Ali ste že jedli pečene paradižnike? Prava poslastica so in če jih boste pokusili, si jih boste še pogosto zaželeli. Recept je preprost in gospodinji ne bo treba sloneti cele ure nad njim kakor nad nekaterimi »učenimi« recepti, ki predpisujejo z znanstveno natančnostjo, koliko gramov živil je treba vzeti za posamezno jed. Torej: paradižnike dobro očistite ter operite, srednje debele razpolovite, prerezane dele posolite, potresite po možnosti z nastrganim sirom in moko. Vložite jih v vročo mast v ponev tako, da bo prerezana stran paradižnikov obrnjena navzdol. Pecite jih tako dolgo, da postanejo rjavi, potem jih obrnite, dodajte malo seseklјane čebule ter jih še nekaj časa pecite na zmernem ognju. Pečene paradižnike zabelite z mastjo, ki ste ji dodali strok česna. Presenečeni boste nad to poslastico, da boste ob nji pozabili na meso.

Drobni nasveti

Gospodinje rejcev bodo pletle. Ko bo zunaj sneg in mraz, bomo po opravljenih gospodinjskih poslih sedle k štedilniku, če ne bomo imele v sobi tople peči, in bomo začele plesti kakor vsako leto, ko sneg pobeli hrib in dol in je najprijetneše čitanje zanimive knjige in pletenje. Zlasti za otroke bomo zopet napletle volnene »brcke«, da bodo imeli nogavičke in tople hlačice obenem, da jih bo grelo in bodo praktične za oblačenje. Mali otroci se v njih počutijo najbolje. Mnogo predmetov lahko napletemo, saj ni nobenega kosa oblačila, da ga ne bi mogle naplesti iz volne. Težave pa so z volno. Na dobrem so gospodinje, ki so gojile angorce. Te lahko pletejo tako rekoč iz lastnega pridelka. Iz nabrane dlake angorcev jim je predilnica spredla imenitno angorsko volno, ki je najprimernejša za najrazličnejše oblačilne predmete.

Kolera pri perutnini sicer ni vsakdanja bolezen pri nas, vendar naredi dovolj škode. Zoper njo se borimo s cepljenjem vseh bolnih in zdravih živali. Hudo bolne pokončamo in jih zakopljemo, ostale zapremo v razkužen prostor. Kurnico temeljito očistimo ter jo operemo z vrelim lugom. Gnezda in manj vredne lesene dele sežgemo. Blato iz kurnice moramo globoko zakopati. V okuženo dvorišče naj ne hodi nihče razen tistega, ki živali oskrbuje. Ta mora paziti, da ne hodi v tuja dvorišča, kjer imajo še zdrave kokoši. Kadar zapušča okuženi prostor, naj si obriše čevlje s cunjo, ki je namočena v 3- do 4 odstotni raztopini kreolina. Paziti moramo tudi, da ne prihajajo k okuženim kokošim golobi, vrabci in podgane. Kokoši z okuženega dvorišča so užitne, nikakor pa se ne sme takih kokoši prodajati ali izročati kam drugam, ker bi se s tem kolera širila dalje. Kdor opazi na svoji perutnini znake, ki kažejo na kolero, mora to čim prej javiti najbližnjemu uradnemu veterinarju, ki ukrene vse potrebno.

Iz vlažnih prostorov spraviš vlago, ako postaviš vanje plitke posodice s klorovim kalcijem, ki ga dobiš v lekarni. Ko je tvarina vsrkala toliko mokrote, da je postala tekoča, postavi skledico na topel štedilnik, da tekočina izhlapi, potem jo zopet lahko uporabljaš.

Gumijev plašč mora viseti na nekoliko vlažnem prostoru in lepo razprostrt. Kljub vsej skrbi postane sčasoma lomljiv. Zato moramo plašč večkrat izmiti s salmijakovo vodo: 1 del salmijaka, 2 dela vode. Ko se posuši, ga s pomočjo male gobice ali kosmiča vate nataremo z glicerinom.

Zdravniški pouk o sodobnem kuhanju

Star latinski pregovor pravi, da zaradi želodca umre na svetu mnogo več ljudi kakor zaradi meča. Nepravilna prehrana ograža organizem mnogih ljudi in s tem v veliki meri zdravje vsega naroda. Potrebno je torej, da so vsi tisti, ki imajo opravka v kuhinji, čim bolje poučeni o koristnosti in uporabnosti posameznih živil ter o njihovi pripravi. Vrhovno pravilo vsega pa je, da mora v vsaki kuhinji vladati snaga. Sedanja vojna je naučila marsikatero gospodinjo docela drugače obračati kuhalnico kakor je bila tega vajena v mirni dobi, ko je bilo vsega na razpolago. Kljub nevšečnostim, ki jih pogostokrat povzroča pomanjkanje teh ali onih potrebščin, je pa marsikdo spreviđel, da mu zmernost koristi. Na pravijo zastonj zdravniki za notranje bolezni, da je v vojnem času mnogo manj obolenj na prebavilih. Sedanja vojna nas torej uči, da bo treba v mirnem času, ko bo spet vsega na izbiro, pravilno urediti našo prehrano. V ta namen smo pravkar dobili knjigo, ki jo mora prečitati in iz nje črpati nauke vsaka naša gospodinja, prav tako pa bo po njej segel vsakdo, ki mu je pravilna prehrana na skrbi.

Nova knjiga se imenuje »Sodobna kuhinja«. Spisala in priredila sta jo univ. prof. dr. Karel Lušicky in univ. asistentka dr. Božena Merljakova. Ti dve imeni sta pač zadostno jamstvo, da je knjiga res strokovnjaško napisana in da drži sleherna beseda. V okusni opremi je knjigo izdala Tiskovna zadruga. Na 112 straneh je ves potrebni pouk o prehrani in o pripravi posameznih jedi. Do podrobnosti spoznamo prehrano in njeno sestavo, črpamo osnovna in posebna pravila za kuhanje pojasnila in pripombe o mesu, potem pa sledi 370 navodil za pripravo jedi. Menda ni pridelka z naših domačih tal, ki ne bi bil pri teh receptih upoštevan. Ne dvomimo, da bo sleherna gospodinja, naj bo začetnica ali že izkušena kuharica, natančno upoštevala ta navodila in bo tudi v današnjih časih znala pripraviti kosilo ali večerjo tako, da bo družina vselej zadovoljna odložila žlico.

Primerno je, da na tem mestu povzamemo naslednja osnovna pravila za kuhanje, bi naj jih zlasti upoštevajo tudi naše kmečke in delavske gospodinje:

1. Bodi snažna! Preden začneš kuhati, se umij, očisti nohte, uredi lase! Pripaši si čist predpasnik!

2. Pripravi poprej surovine in posode, da nimaš tako nepotrebnih potov v kuhinjo in nazaj v shrambo!

3. Ne tehtaj »na oko«, marveč na tehtnici! Boš videla, koliko boš prihranila!

4. Ne soli preveč in ne dodaj preveč začimb! Dodaš še vedno lahko, odvzeti ne moreš.

5. Med kuho pazi na ogenj in na posodo! Vsak plamen, ki ga prihraniš, pomeni štednjo, a vsaka posoda, ki jo sproti pomiješ, ti prihrani čas.

6. Ne mešaj s kovinsko žlico, marveč z leseno. Kovina izpremeni okus hrani. Ne uporabljaj iste žlice za mešanje in pokušanje!

7. Zapomni si, da odvisi mnogo od načina, kako nudiš hrano! Stori to prijetno in vabljivo!

8. Če kuhaš sama, prisedi k družini z dobro voljo; ne toži, koliko si se mučila! Vsakdo, kdor te ima rad, bo vedel, da si se pri kuhi utrudila. Ne pripovedуj med obedom, koliko stane posamezna jed, ki je na mizi! Tak pomenek zmanjšuje tek.

9. Vrstni red jedi določi že vnaprej. Fiziološko pravilno je, začeti z juho in končati s sirom, sadjem, tobakom. Juha potolaži največjo lakoto in poveča tek, glavna jed zasiti, sadje osveži, sir in črna kava zmanjšata občutek sitosti.

10. Kadar prinašaš na mizo vina, moraš biti oprezna. Ne sodi vsako vino k vsem jedem. Zato izberi vino že poprej in ga prilagodi hrani. Če ga pa imaš za uporabo več vrst, paži, da jih pravilno razporediš!

---

dejal: »Jernejček, dosti mi ne manjka, da te ne postavim v kot na kolena! Ti si razmetaval denar po svetu na levo in desno svojega očeta si pa pustil, da je pasel srednjevaške krave in razcapan hodil za cerkvene duri. Takoj mi daj cigaro za odškodnino, če ne...«

Vsi so se posmejali tej prijetni šali, celo Magdalena. Košir je, kakor da se boji očetove grožnje, hitro dal cigaro le dejal: »Oče, predaleč sem bil od vas; vse bom nadomestil, kar sem dozdaj zamudil.«

»Jernej,« se je oglasil krčmar, »srečen si, da lahko govoriš s sinom po slovensko; ali veš, kaj je tujina?«

»Seveda vem, v Radovljici sem že bil, celo za mrežami.«

»Srečen si, ko poznaš samo domačo zemljo,« je pripomnil.

V tem je vstopila krčmarica in pozvala Magdaleno, naj gre z njo.

»Hvala Bogu,« se je oddahnila Magdalena, »zopet bom svobodno zadihala.«

Sledila je Urši v njeno sobo; tam jo je čakala šivilja...

Župnik je opazoval očeta in sina, popolnoma sta si bila slična, samo da je bil sin bolj beloličen. Starega Jerneja se kar nagledati ni mogel. Prav pristojale so mu kratke brke k močni postavi. Lase je imel samo ob sencih malo sive, a te mu je sin dokaj visoko porezal. V temnoplavi obleki, v domala novih čevljih in v rjavkasti srajci z malo svetlejšo pentljo pod vratom, je bil res gospod, več ko gospod za tedanje čase.

Župnik se je zamislil, kako ga je nekoč Jernej še kot kaplana prosil, da bi ga sprejel med cerkvene pevce. Dejal mu je, naj le pride k vaji, ker kot novinec še ni poznal ljudi. Ni mu bilo znano, da je imel samo eno obleko in še to le delavno. Jernej je prišel k pevski vaji, toda vsi sopevci so se ga izogibali, ker je dišal po hlevu. Kljub temu je preizkusil njegov glas in ugotovil, da bi pel v najkrajšem času čist tenor. Ali zaradi drugih pevcev ga je zavrnil, rekoč, naj le pride čez nekaj mesecev. A Jerneju ni bilo treba čakati mesecev, kajti tedanji pevovodja je že čez nekaj tednov potreboval tenor. »Kje bi ga dobil?« si je mislil. »Jernej, edino ta.«

Pevovodja si je znal pomagati. Župnika je pregovoril, da sta prispevala vsak polovico in Jernej je imel obleko. Jernej je bil s tem zadovoljen in je postal najboljši pevec. Tedaj, ko je imel novo obleko, sta često šla z Magdaleno skupno k maši in od maše... Toda po nekaj letih, ko je zanosil obleko za delavnik, je obesil tudi petje na klin.

»Jernej, ali boš spet stopil med moje pevce?« je vprašal župnik.

»Gospod, če bodo med pevce pomešane takšnele note, bom pa pristopil,« se je pošalil in pokazal cigaro, Malce se je jezil na župnika in na slab zaslužek, ker je moral zapustiti petje zaradi obleke, a petje mu je bilo v mladih letih nad vse.

»Jernej, nikar se ne šali! Jej, kak si postal,« je kimal župnik.

Košir je uvidel, da misli župnik resno, zato je še on prigovoril: »No, oče, pa pristopite!«

»Tako je sinko, to je za mlade ljudi; posebno v zimskem času mi je pa bolj všeč za pečjo,« je odvrnil in pomežiknil krčmarju.

»Gospod Košir, Jerneja ste nam že pokvarili, se je že prevzel,« je dejal župnik slabe volje.

»Da, prevzel sem se, ker še nimam revmatizma v sklepih in ker še vedno lahko lazim po planinah — in poleg tega imam veliko tolažbo v žepu,« je odvrnil in se potrepljal po žepu, v katerem je imel tisočak.

»Jernej, pustiva šalo pri miru in mi povej, če boš pristopil v moj zbor?« je še enkrat resno vprašal.

»V letih sem, v letih, gospod župnik, že nekaj desetletij nisem odpri kljuna.«

»Zato ti bo pa zdaj tem bolje zapel, ker je spočit,« se je pošalil župnik.

Krčmar je predlagal, da bi takoj preizkusili Jernejev kljun, ker se je tudi njemu že odpiral.

Vstal je in šel v sosedno sobo po citre ter jih položil pred Jerneja.

»Tako,« je dejal vaški pastir in milo zazibal strune.

»Kaj, tudi za citre prime,« se je razveselil Košir.

Prisluhnil pa je, ko se je oče oglasil s čistim, narahlo se tresočim tenorjem. Ves srečen je bil, ker je narava podarila očetu tako lep glas in da je tako lepo znal pritisniti na strune.

Ko so končali, je povzel Košir:

»Čestitam vam, vsi trije ste prvovrstni pevci! Nisem mislil, da bom prišel med tako vesele ljudi — o, lepa domača pesem in zemlja...«

»Jernej, ne poznajo se ti leta, dobro si se odrezal,« ga je pohvalil župnik.

»Ne vem, če bo šlo, pljuč nisem več gospodar,« je z nasmehom odvrnil.

»Ako te naš pevovodja pohvalijo, bo že šlo!« se je navdušil krčmar.

»Res krasno!« je vzdihnil Košir. »Še enkrat bi jo rad slišal!«

»Jernej, pa jo zapojmo v čast tvojemu sinu!« je dejal krčmar, Jernej je pa že zazibal strune...

»Srečo si imela. Kar dobro ti pristoja ta oblekca, čeprav ni bila tebi namenjena,« je dejala Urša, ko je ogledovala Magdaleno od vseh strani. Prijela je Magdaleno pod roko in jo vedla nazaj. Toda pred vrati sta obstali. Srh je spreletel Magdaleno po vsem životu, ko je zaslišala njej znani, tako priljubljeni glas.

Več desetletij že ni slišala Jerneja peti. Zamislila se je nazaj v mladost... Molče je poslušala pevce, — kakor nekdaj na vasi, — in si otirala solze. Urša jo je pa tolažila:

Magdalena, vem da te zaboli srce, ko se spomniš svoje mladosti, svoje prve ljubezni. Vem dobro, koliko si trpela pri svojem rajnem možu, kar sreča, da ti je kmalu umrl. Toda, Magdalena, zdaj moraš točiti solze veselja, sam Bog ti je poslal srečo, tvojega sina! Jesen tvojega trudapolnega življenja boš pa le srečno preživela ob

Izkoristimo za krmo vse, kar se dá izkoristiti

Čas zahteva, da izkoristimo za krmo vse, kar se da izkoristiti. Zato povzamemo iz Kmetijskih novic naslednji pouk, ki nam ga da g. I. Benko.

Zaradi izrednih razmer danes redimo veliko več prašičev kakor pred vojno, dasi je na razpolago neprimerno manj krme. Iz tega sledi, da moramo izrabiti za krmo prav vse, kar se sploh izrabiti da, sicer obstoja nevarnost, da bodo živali stradale. Za govejo krmo letos menda ne bo večjih težav, ker je bila otava dobra in obilna in spravljena v lepem vremenu, kar je zelo važno.

Zato bom na kratko opisal, kako so na mojem domu izkoriščali razne odpadke in manjvredna krmila.

Kisanje repiča za prašiče

Že od davnih dni se je na mojem domu repič za prašiče takole konserviral: Ko je bilo obrezovanje repe končano, smo repič lepo pretresli, da ni bilo v njem prsti ali drugih smeti; če smo repo spravili blatno, smo ga celo v potoku oprali. Nato smo repič na slamoreznici zelo na drobno zrezali in natlačili v velike hrastove kadi, ki so držale nekako po 1000 litrov. Toda temeljito stlačili! Navadno smo to delo opravili mi otroci. Eden je v košu prinašal repič in ga stresal v kad, dva ali trije pa smo skakali v kadi in tlačili na žive in mrtve. Ko je bila kad polna, smo dali na vrh deske in vse skupaj obtežili s težkimi kamni. Čez nekaj dni smo zalili z vodo, ki pa je je bilo treba zelo malo, ker je bila masa hudo stlačena. Nalili smo toliko vode, da je pokrivala maso.

Čez nekaj časa je začel repič kipeti, kakor n. pr. kipi zelje, ki se kisa v kadi. Voda, ki je prvotno šla v notranjost, je prihajala na površje; imela motno barvo in zoprn vonj. Zato smo jo sproti odstranjevali. To smo delali toliko časa, dokler je prihajalo kaj vode na vrh. V nekaj tednih, pač glede na to, ali je bilo vreme bolj ali manj gorko, je bilo kisanje končano. Po končanem kipenju ali vsaj ob nastopu zime, smo kamne odstranili, deske pa pustili toliko časa, dokler nismo pričeli krme uporabljati.

Skoraj vedno je bilo nekaj repiča pokvarjenega zaradi dostopa zraka tam, kjer se deske niso dovolj stikale in ob robu. Tega smo seveda vrgli na gnoj, drugega pa pokladali plemenskim prašičem vso zimo, kuhanega, pomešanega z repo ali peso in začinjenega z oblodo iz odpadlega žita, sirotko ali kuhinjskimi odpadki.

Plemenskim prašičem, ki so že nekoliko odrasli — recimo eno leto starim — je ta krma popolnoma zadostovala.

Tu opisani način kisanja se sicer nekoliko razlikuje od tistega, kot ga danes poznamo pod imenom »ensiliranje«. Toda v bistvu mu je povsem enak; saj poteka kipenje brez dostopa zraka in torej more biti le pravo mlečnokislinsko kipenje. Kar dosežemo pri kisanju v jamah s tem, da maso pokrijemo s plastjo ilovice, smo tukaj dosegli s tem, da smo razmeroma veliko bolj obtežili in zalili z vodo. Za kipenje ugodno temperaturo smo dosegli tako, da nismo vode nalili takoj, ampak šele čez nekaj dni.

Kolikor pa gre za kisanje samega repiča, sodim, da je opisani način celo boljši. S tem namreč, da smo posodo zalili z vodo in jo potem sproti odstranjevali, smo repič nekako izlužili; odstranili smo bolj ali manj oksalno kislino, ki daje repiču neprijeten okus. Tako se je zlasti zdravstvena vrednost te krme znatno zboljšala. V resnici je ta krma tako prijetno kiselkasto dišala, da bi človek komaj verjel, da je to sam repič.

Zato bi jaz v primeru, da bi moral izkoristiti sam repič, vedno tako kisal.

Ker pa je repič sam zelo voden, bi bilo umestno primešati mu pesnega, korenjevega, sončničnega ali fižolovega listja, odpadkov od zelja in podobno. Vse te vrste zelenja vsebujejo več beljakovin kot repič, zato je taka krma tem več vredna. Kdor ima bučę, pa jih ne more jeseni izkoristiti, lahko vloži med zgoraj naštето zelenje tudi nekaj plasti buč, ki pa jih mora seveda drobno zrezati, da se prostor izkoristi. Kolikor manjši je delež repiča v mešanici, ki jo hočemo okisati, toliko manj nujno se mi zdi zalivanje z vodo. Oksalna kislina, ki je je tako samo v repiču omembe vredna količina, se bo brez škode izgubila. Opozarjam pa še enkrat, da moramo v tem primeru posodo (jamo) zatlačiti z ilovico, ker zrak v nobenem primeru ne sme zraven.

Izkoriščajmo tudi sadne tropine!

Letos je razmeroma dobra sadna letina. Dasi ima sadje dobro ceno, vendar lahko računamo, da se bo veliko sadja porabilo za sadejvec, zlasti v krajih, kjer ni vinogradov.

Sadne tropine so za plemenske prašiče še kar dobra krma, le da jih je težko ohraniti. Za sušenje n. pr. nima vsakdo pripravnega prostora in tudi vreme ni vselej dovolj ugodno.

Na mojem domu smo tudi sadne tropine tlačili v kadi točno tako kot repič. Čim drobnejše so sadne tropine, tem bolj se dajo stlačiti. Ako imamo torej zelo drobne tropine in smo jih tudi dobro stlačili in obtežili, bi bil dostop zraka — praktično vzeto — skoraj že izključen. Ker pa so tropine navadno tudi precej suhe, jih je treba zaliti z vodo, da se ovlažijo in začno kipeti. V resnici tropine skoraj vso vodo vsrkajo in se ne spominjam, da bi jo kdaj odstranjevali kot pri repiču. Tako konservirane tropine smo pokladali plemenskim prašičem večkrat prav do pričetka paše.

Pripominjam, da je mogoče med tropine vložiti tudi celo repo v plasteh, ki se skisa in vzdrži do spomladi ter je tako za ljudsko hrano kot za krmo živini zelo uporabna. Kdor ima priložnost, naj poskusi eno in drugo.

Tudi želod je izvrstna krma

Znano je, da se na Hrvatskem jeseni ogromne črede prašičev vzdržujejo in deloma tudi že pitajo s pašo v hrastovih in bukovih gozdovih, ki rodijo obilo želoda in bukovega žira. Ker je bukov žir mogoče izrabiti tudi za pridobivanje olja — torej za ljudsko hrano — se omejimo na želod.

Še od doma se spominjam, da so se prašiči tistih posestnikov, ki so imeli v bližini kak hrast, jeseni sami navadili in tekali tja iskat in hrustat želod. Revni ljudje so želod nabirali, sušili, včasih celo luščili in dajali v mlin, mešanega z odpadnim žitom, za svinjsko oblodo. Tako in v taki mešanici pripravljen želod je seveda najboljši in ga prašiči gotovo tudi najbolje izkoristijo. Vsebuje pa 4.2 % prebavnih beljakovin, medtem ko jim ima n. pr. koruza, okrog 12 odstotkov.

Da bi pa prašiči neoluščen želod le neradi žrli, po mojih opazovanjih ne drži. Saj star prašič z veseljem pohrusta še trše stvari, n. pr. sadne koščice in celo kosti. Tudi ne bo držalo, da bi vseboval želod prav toliko grenkih snovi (tanina) kot divji kostanj. Potemtakem je tudi neoluščen želod še zmeraj dovolj dobra krma za čas predpitanja.

Kdor ima priložnost, da nabere za prašiče kaj želoda, naj tega ne zamudi, ker je želod v sedanjih razmerah že kar dragoceno krmilo.

× **Žrtvovanje hrabrega letalca.** Žalostna usoda je iztrgala najuspešnejšega nemškega nočnega lovca podpolkovnika Helmuta Lenta, odlikovanca s hrastovimi listi z meči in briljanti, iz njegovega uspešnega življenja. Führer je odredil v spomin pokojniku državni pogreb, na katerem je proslavil maršal Herman Göring osebnost in junaštvo umrlega pionirja nemških nočnih lovcev.

× **Nemško SS-divizijo »Prinz Eugen«,** ki je bila nedavno omenjena v nemškem vojnem poročilu, sestavljajo izključno Nemci iz balkanskih dežel. V njej so posebno močno zastopani prebivalci Banata in Bačke. Divizija se je borila na Balkanu proti tolovajem, trenotno pa brani svojo lastno domovino pred boljševiško poplavo. Zavest, da čuvajo svoje žene in otroke, svoje hiše in domačije pred napadajočim sovražnikom, jim daje še posebno moč.

× **»Osvobodilci« med sabo.** Degaullovca Claude Labbé in Albert Guichet sta povabila med »V 1« alarmom v Londonu dva ameriška častnika v svoj avto. Ko sta enega pravilno odložila, sta skupno napadla v avtomobilu preostalega ameriškega podporočnika Donalda Cooleya. Z gumijevko šta ga pobila do nezavesti, ga temeljito izropala in ga vrgla, misleč, da je mrtev, na cesto, kjer so ga našli hudo poškodovanega na glavi. Angleški sodnik je upošteval obrambo obtožencev, ki sta trdila, da so ju k poizkušenemu roparskemu umoru pripravile velike vsote dolarjev, ki jih nosi pri sebi vsak ameriški častnik. Obsodil ju je na 15 in 9 mesecev ječe.

---

sinovi strani. Na starost se ti je šele nasmehnila sreča, živela boš kakor v raju, saj te sin naravnost obožuje.«

Ko so naši pevci dokončali, je morala Urša domala s silo vesti Magdaleno v sobo. Takoj, ko sta vstopili, je Košir vstal, šel k materi in jo objel. Molče sta ponovno točila solze veselja. Vstal je tudi Jernej in pristopil k njima. Objel je oba okoli vratu. Prvič je videl župnik solze v Jernejevih očeh. Ginjeni so zrli na srečno skupino.

»No, ali se bomo zdaj tu cmerili?« se je naposled oglasil stari Jernej in prijel oba za roko ter ju vedel k mizi. »Tu sedimo in trčimo! Meni gre danes takšno najhitrejše od rok,« se je pošalil.

»Prav tako, Jernej! Za drugega bom pa jaz dal,« se je navdušil župnik.

»Kaj pa jaz?« je Jernej izbočil prsi. »Kaj pa je tu?« je udaril po žepu in vzel iz njega tisočak.

»Ooo!« se je zavzel župnik. »Magdalena, zdaj pa pij in jej, kar ti da duša! Jernej ima tisočak, vse bo plačal!«

Magdalena se je nasmehnila in res prijela za kozarec, ki ga ji je nudil župnik.

»Da, vse bom plačal,« je kimal Jernej in trčil ob njem kozarec — prvič v življenju.

Krčmar se je zazrl v Magdaleno. Nekaj je zasledil na njenem obrazu, česar prej vsa desetletja ni našel. Njene otožne, nekam zamišljene oči so oživele. Ni več povešala oči, kakor da bi nekaj iskala. Obraz ji je postal jasen.

Košir se je smehljal. Nad vse je bil srečen, da jima bo lahko pomagal iz bede. Ko ju je spoznal, ga je zabolelo srce; toda zdaj ju je z veseljem opazoval, ker sta bila zopet dostojno oblečena. V tej neizmerni sreči ni vedel, kaj bi počel. Delil je cigare in polnil kozarce ter slehernemu vaščanu, ki je vstopil, dal pijače.

To se je dokaj hitro razneslo po vasi, da dobi, kdor koli pride v krčmo, pijačo zastonj. Celo iz sosednje vasi je prisopihal neki možakar, ki bi mu bilo najljubše, da bi pri polnem frakeljnu kar za mizo počakal smrti.

Takih frakljarjev se je nabralo okoli mize, da so bili že kar drug drugemu v napotje. Ker so le preveč silili k mizi, je Košir velel krčmarju, naj jih spravi na hodnik k veliki mizi in naj jim da piti.

Z veseljem so vsi sledili krčmarju. Župnik je pogledal na uro. Vstal je: »Tako, gospod Košir, zdaj se vam pa kar najlepše zahvalim za vso vašo dobroto — preveč sem vas oškodoval...«

»Nu, to je malenkost, še malo posedite!« je Košir prijel župnika za roko.

»Moram k obedu.« Imam na vso moč hudo in točno kuharico. Ako nisem točno ob uri doma, se izpremeni v risa.« se je pošalil.

»Nu, če je samo to vzrok vašega odhoda, se pa kar nazaj vsedite! Obed sem že naročil za vse.«

Ker je župnik mrzil samoto in ljubil veselo družbo, se je rade volje odzval vabilu.

»Gospod Košir, prevelike stroške si delate...«

»Bom pa jaz polovico plačal,« je segel v besedo Jernej in prijel za kozarec: »Na Jožetovo starino smo pa domala pozabili,« je dejal in napravil po domače.

Med zabavnimi dovtipi in pokušanjem starine so postali vsi razigrane volje.

Jernej je pričel ob spremljevanju citer posnemati z jezikom tamburaše in župnik mu je takoj pomagal. Te umetnosti se je bil naučil v Radovljici za zamreženimi okni, kjer je bil poleg njega zaprt tudi neki Hrvat.

Magdalena je od navdušenja pokušala vino, tako ji je vse to ugajalo. Košir je opazil materino zadovoljstvo. Tudi on je bil vesel, ker je bil njegov oče toliko izobražen, da se je lahko meril vsaj z malomeščani. Ko je bil izvedel, da njegov oče tudi na orgle dobro pritisne, je bil kar ponosen nanj. Kajti sam si ga je bil predstavljal mrkega obraza, molčečega. A zdaj ga je videl pred seboj vedrih lic, lepe postave in pevca, da ga je kar občudoval.

»Vidva sta pa res mojstra,« ju je pohvalil Košir, ko sta Jernej in župnik dokončala.

»Vesele in poštene ljudi ima še Bog rad,« je odvrnil župnik in si prižgal ostanek cigare.

Košir se je nasmehnil, ko je opazoval štedljivega župnika, kako se je mučil s koncem cigare. Ker ni imel več cigar pri sebi, je šel v svoj kovčeg ponje. Napolnil si je dozo in jih še v papir zavil ducat. Te je položil kar pred župnika.

»Ha, ha, zdaj naj pa le pride moja kuharica! Nič več mi ni za obed.«

»Pravkar je šla mimo okna,« je dejal krčmar.

»Ne bo čakala z obedom, kmalu bo tu,« se je nasmehnil župnik in si prižgal novo cigaro.

»Gospod župnik, pa povejte gospodu Koširju, kako hudo gospodinjo imate!«

»Gospoda Koširja ne zanima, kakšen jezik ima moja gospodinja,« je zavrnil krčmarja.

»No, le povejte! Ker bom ostal tu, je bolje, da vem, če ima le preveč nabrušenega, da se ji bom vedel izogniti,« se je nasmehnil Košir.

»Prav, bom pa povedal: Tega je zdaj tri tedne, ko nisem prišel tri dni zaporedoma točno k obedu. Kričala je nad menoj, kakor da bi bil njen suženj. Ker le ni prenehala, sem se pa tudi jaz ujezil in sem ji dejal: ‚Kar ti použij, saj si tako suha, kakor da bi krilo viselo na metli.'

Takoj je umolknila, hudo sem jo bil užalil. Četrti dan, ko sem šel zopet od doma, mi jo je pa ona zagodla. Dejala mi je: ‚Ako ne boste prišli točno k obedu, bom takoj zanesla prav vse vašim bratcem.'

Jaz sem jo prav debelo pogledal, ker je tudi ona vedela, da nimam niti enega brata, kaj šele bratcev. Za trenutek sem se zamislil, toda se mi je takoj posvetilo. Stopil sem k nji in ji dejal: ‚Ti hudobna ženska, katerim bratcem pa me ti primerjaš?' ‚Zakaj pa me vi primerjate metli?' mi je odvrnila in zaloputnila vrata za seboj.«

Vsi so se smejali dobrodušnemu župniku, ker je vselej znal poživiti družbo.

»Zdaj ste slišali, da ni dobro z njo češenj zobati,« je pripomnil. (Dalje)

LOV ZA ZLATOM

13

Mlade inženirje z železniške proge, ki so morda več tednov zapored opravljali v zimski puščavi svoje enolično topo delo, in se potem za kratek čas odtrgali, da bi življenja lačni šli tja, kjer ono vre, kjer letijo karte, kjer skače ruletka, kjer vrišči na plesišču gramofon in dražijo čute parfumi, ki kazijo že itak skvarjeni zrak.

Agente z zemljišči, ki so končali z delom v pisarni in sedaj tukaj nadaljujejo svoje posle. Iščejo kupcev za zemljo daleč zunaj mesta, in jih tudi dobijo. Saj je vse tako lahko. Zemjišče brez vrednosti dobi ponoči ceno. Nu, bo kmalu še višja. Mesto se bo širilo in treba bo stavbišč. Kdo bi ne kupoval? Saj je zemlja samo stokrat dražja kakor je bila pred meseci. In čez nekoliko mesecev bo zopet dražja. Sicer pa je treba samo are, drugo se plača z obroki; vsak mesec nekaj. In preden plačaš dva obroka ali tri, imaš priložnost, da prodaš zemljo z dobičkom. Kdor je poslušal takega agenta in mu verjel, se je moral prepričati, da bo Skaguay kmalu tahko obsežen kakor je New York.

Odvetnike, ki so iskali tukaj strank, in nameščence raznih podjetij v mestu, ki so bili pripravljeni vse posredovati za mastno nagrado, seveda najrajši od obeh strani.

To pa bi bilo vendar le samo ozračje trezne trgovske borze v deželi ledu, grozotnega mraza in dolgih noči, če ne bi bilo tudi ženskega elementa.

Hotel sam je imel štiri »salonske dame« v službi. Dragocena njihova obleka je šla med izdatke, ki jih je posel zahteval in jih tudi lahko prenašal. Ti izdatki niso bili zaman. To so dokazovale premnoge steklenice šampanjca, ki so jih vlačili strežniki tja, kjer so te dame sredi neobritih, nepočesanih, neumitih in povaljanih kavalirjev razgrinjale svoje mreže in vabile vanje več nesrečnih žrtev naenkrat. Ob jarki svetlobi acetilenk, ki zahtevajo živahnih barv, ni nihče zapažal, da so bile ženske vajene na umeten način pomagati licu do primerne rdečice, obrvim do goste črnine in očem do sumljivega svita. Sicer pa so bile tukaj ljudem všeč sveže, cvetoče barve, najsi tudi niso čisto pristne. Saj to je bila slika, o kateri človek sanja tam zunaj v mesecih enolične sive puščobe, ko divja okoli koče burni metež in greje prasketajoči ogenj samo v najbližjem sosedstvu železne pečke. Tam se je takemu človeku zagrizel v oči glad po tako blestečih barvah.

Tiste štiri deklice pa niso bile edine zastopnice lepega spola. Tudi nekoliko tujih deklet in žen je bilo vmes s kavalirji in možmi, ali pa brez njih. Od onih salonskih dam so se ločile že po manj čudni obleki, pa tudi plesale so češče s svojimi partnerji ob melodijah, ki jih je vriščal gramofon skozi velik zvočnik.

Esher je stopil najprej k točilnici in si dal dati whiskyja, za katerega je plačal petdeset centov. To je storil, da je mogel biti bolj navzoč. Potem se je začel zanimati za vrvež. Slike so bile zanimive, a razen tega ga je silil k opazovanju stanovski nagon.

Kako živo bo opisoval prizore za svoj list, ko bo ponoči sedel v svojem hotelu! Kolikokrat je bil šel po zborovanju ali prireditvi v zgodnjih jutranjih urah v uredništvo, da bi napisal poročilo! Silno se je veselil tega dela, kajti bilo je njegov priljubljeni opravek, ki ga je sedaj že pogrešal.

Sredi tega vrveža in trušča je le moral pomisliti na prizor, ki mu je bil nekoč priča v sobi glavnega urednika.

Bil je pri njem človek, ki ga je vprašal, naj li postane žurnalist ali pisatelj.

»Na to vprašanje ste že sami odgovorili z ne,« mu je odvrnil glavni urednik, »kajti če bi bili za tako rabo, me pač ne bi izpraševali. Vse, kar je v vas, bi vas sililo k temu, in bi vam ne dalo, da bi reči ne spravili na papir in v tisk. Postati žurnailst in literat ni zadeva ugibanja bi li ali ne bi, temveč je neodoljiva sila tista, ki ti to veli ali pa tega ne dopušča.«

Kaneja še nikjer ni videti. Ga gotovo še ni tukaj.

Za mizo nekoliko od točilnice pa je zagledal Lynna z miss Malony in s človekom, v katerem je, vsaj po bradi, zaslutil njegovega pomočnika. Pili so whisky, in Esher je zapazil, da so si že večkrat napolnili čaše iz steklenice, ki je stala pred njimi.

Lynn in miss Malony sta bila menda že dvakrat zapustila svoja sedeža in stopila k igralnici, kjer sta zasledovala potek igre, sama pa nista stavila; Lynna je gotovo že bilo moralo kdaj izučiti.

Ko se je potem po odmoru zopet oglasil gramofon s plesišča z veselo melodijo, sta pa šla tja in se pomešala med vrteče se dvojice.

S to priložnostjo se je hotel okoristiti Esher.

Pristopil je k Lynnovemu spremljevalcu, ki je ostal sam za mizo.

»Samo vprašanje, sir,« ga je ogovoril. »Vi ste oni, ki je prišel od Hootalinqua-Creeka?«

Tujec je pogledal Esherja. V njegovem licu je bilo nekaj, kar je bilo v nasprotju z izrazom obogatelega prospektorja, ki sedaj s svojim denarjem ni več suženj usode, temveč njen gospodar. Prijetnega vtisa, ki vzbuja zaupanje, bi s svojimi grobimi potezami, košatimi, nad nosom skoraj zraslimi obrvmi in mnogo prevelikim nosom pač ne napravil. Razen tega ni bilo v plamtečih globoko ležečih očeh samozavestnega izraza moža z uspehi; z njih je namreč odsevala negotovost in zbeganost ljudi, ki jih je trda usoda vrgla ob tla in jih tudi še potem metala, kadarkoli so se poskušali pobrati. V celoti je bil to izraz človeka, ki se mu je zlomila volja do življenja, in ki pričakuje od življenja vedno novih udarcev. Dalo bi se čutiti usmiljenje z njim, če ne bi neki izraz lopovstva in zlikovstva na njem tako odbijal.

Za trenutek je gledal Esherja, ker ga je menda učila skušnja, da ni pametno takoj odgovarjati.

»In kje bi to bilo, neznanec?« je poizvedoval.

»He, zapadno od Forta Jukona. Če tega ne veste, je tako vse zastonj,« mu je odvrnil Esher.

»Nikdar še nisem bil v Fortu Jukonu, in še manj kje zapadno od njega,« je zatrdil človek.

»Potem je to pomota,« je rekel Esher, ki je bil prepričan, da je res tako, kajti njegovo vprašanje je sprejel tujec res popolnoma malomarno.

Poslovil se je in ga pustil.

Tisti čas sta se vrnila s plesišča Lynn in miss Malony in se usedla; Lynn je sopihal po težkem delu, ki ga ni vajen, in je takoj zvrnil polno čašo.

Kakor bi se zmenili, je sedaj prišel v pivnico tudi Kane, za njim pa možak, ki je tudi tukaj, kjer ni bilo nič nemogočega, potegnil pozornost vseh na se.

To je menda pričakoval, ni pa se brigal za to. Ko je bil prestopil nekoliko naprej, je obstal in ošinil z očmi ves prostor ter kazal zanimanje, kakor da takih prizorov iz življenja ni vajen.

Pozornost ali vsaj pažnjo, ki jo je vzbudil, je pojasnilo dejstvo, da se mu je pokazala pod kožuhom, ki ga je odpel, črna, dasi prav oguljena obleka pridigarja.

Bilo mu je morda štirideset let. Bil je visok, a koščen in suh. Njegovo lice brez brkov in brade je bilo simpatično.

Več navzočih mu je dajalo roko, ki je vsako zapored stisnil.

»Halo!« mu je zaklical rejen človek pri točilnici, gotovo posloven človek iz mesta. »Ste se tudi odločili, pomešati se med grešnike?

»Tam je moje mesto, pravičnikom me ni treba,« je bil prijazen odgovor.

Oni ni vedel, kaj bi z odgovorom, še manj pa, kaj s pridigarjevo navzočnostjo, in je rekel:

»Pa dobro došli! Pridite na prijateljski požirek!«

»Pijača gre na moj račun,« se je oglasil krčmar, ki tudi ni vedel, kako bi se najlepše obnašal za tak obisk.

Pridigar je vzel nekoliko whiskyja in si ga zamešal.

»Mislil sem, da ste že šli,« je rekel mož, ki ga je bil prvi pozdravil.

»Saj sploh ne grem nikamor,« je odgovoril pridigar. »Tukaj ostanem. V Skaguayu je zame mnogo dela.«

»Gre pač za to, kaj iščete: zlato ali grešnike,« se je zasmejal oni.

»Oboje,« je odgovoril pridigar. »Povedali so mi, da je tukaj vsega dovolj.«

Temu so se vsi zasmejali.

»Pri moji veri, prav govorite, velečastiti!« je zaklical rejeni mož in se tudi zasmejal. »Ostanite torej tukaj in ustanovite občino. Premnogim osivelim grešnikom nam je treba cerkve.«

»Vsem nam je je treba,« je ugotovil pridigar. »Najhujšim najbolj, zato sem sklenil ostati tukaj.«

Namigavanje ni ostalo brez uspeha; večina navzočih se je ugotovitvi režala.

»Ste že bili pri Soapy Smithu?« je vprašal nekdo. »Saj sem vam rekel, da bi šli tja in zahtevali od njega prispevek za cerkev.«

»Da, Mac, bil sem tam,« je odgovoril pridigar.

»Kaj, pri Soapy Smithu ste bili?« jih je zaklicalo več hkrati, kajti duhovnikova izjava je učinkovala kakor bomba. Nekoliko se jih je pririnilo bliže, da bi jim ne ušla kaka beseda.

»Ravno od njega prihajam,« je potrdil pridigar.

»No, in...?« so ga spraševali in strmeli so vanj kakor da ne morejo razumeti, da je po taki drznosti sedaj še cel in ves pred njimi.

»Hm, ko sem mu razložil svojo zadevo, mi je rekel, da sem mož, katerega pogum je treba upoštevati; zato, je rekel, tudi moj pot ne sme biti zastonj. Dal mi je tristo dolarjev za temelje cerkve.«

Vse okoli je skoraj zdivjalo od prešernega veselja. Vse je zajel krohot in šaljiv smeh.

Mac se je počil s široko tesarsko roko po bedru, da je odmevalo:

»Pri moji veri, mladci, vse svoje dni bom pil samo slatino, če to ni najboljša šala, kar sem jih kdaj slišal!«

»O, saj še nisem končal,« je rekel duhovnik.

»No, kaj je še rekel?«

(Dalje)

SMEŠNICE

OTROŠKA RADOVEDNOST

»Oče, povejte mi vendar,« vpraša nadebudni sinko, »zakaj prav za prav dežuje?«

»To je zato, ker bi brez dežja na polju nič ne raslo.«

»A zakaj potem dežuje tudi v mestu in po cestnem tlaku?«

NATANČNOST

»Mira, zakaj si pa razveljavila zaroko s svojim mladim profesorjem?«

»Oh, ko je pa tako čuden! Pred nekaj dnevi sem prekasno prišla na sestanek, pa je zahteval, da mu prinesem opravičilo od očeta.«

OTROŠKO POJMOVANJE

Mamica: »Petrček, z Ivančkom se ne smeš igrati, ker je preveč nedostojen!«

Petrček (deset minut pozneje): »Ivanček, jaz se s teboj ne smem igrati, ker si preveč nedostojen. Toda ti se, hvala Bogu, lahko z menoj igraš, ker sem dostojen!«

DOBRO SRCE

»Poglejte, siromašni človek, tukaj vam poklonim par čevljev. Če jih date potemplati in ako čevljar doda gornje usnje ter k temu še nove pete in nove trake, jih boste še prav lahko nosili.«

KAJ JE LEPA ŽENSKA

Fontenelle je definiral lepo žensko takole:

»Lepa ženska je paradiž za oči, pekel za dušo in vice za denarnico.«

ZDRAVILO ZOPER SKRBI

»Ne razumem te, Janez, zakaj si vedno kupuješ tesne čevlje.«

»E, prijatelj Jaka, naj ti zaupam! Kadar človeka tiščijo čevlji, pozabi na vse druge skrbi.«

NA POMOČ

Mali Drašek je ves upehan prihitel k stražniku:

»Gospod stražnik, pojdite hitro z menoj. Moj očka se že celo uro pretepa s sosedom.«

»Zakaj pa nisi že prej prišel?« ga vpraša stražnik.

»Prej pa očetu pomoč ni bila potrebna.«

PODKUPNINA

»Ivanček,« reče teta Ana, »ako me lepo poljubiš, dobiš liro!«

»Samo liro, teta? To je premalo. Saj mi da mamica dve liri, ako použijem grenko zdravilo.«

OSTANI NA DOMAČI GREDI!

»Gospod doktor,« je rekla neka domišljava gospodična, ki je rada, toda nepravilno uporabljala tuje besede, »radi bi vas inzultirala. Zdi se mi, da imam megero v glavi, tako sem konstruirana!«

»Madame,« je odgovoril zdravnik, »nikar ne bodite skrofulozni, pojdite v hipoteko in si kupite za deset lir rinocerosovega olja!«

POTREBNA OPREZNOST

Hudomušni francoski pisatelj Tristan Bernard je nekoč govoril mladim pisateljem o tem, kako je treba občinstvu predavati. Rekel je med drugim:

»Pri predavanju se je treba poslužévati različnih trikov. Ko ste gotovi s predavanjem, pozdravite vse prisotne z elegantno kretnjo, nakar odidete po prstih iz dvorane.«

»Po prstih, zakaj pa to?« je nekdo vprašal.

»Zato, da se nihče izmed poslušalcev ne zbudi,« je zlobno pojasnil Tristan Bernard.

LASKANJE IN ZBADLJIVOST

Na nemškega filozofa Kästnerja, ki je bil znan po svojih naglih in lahkih odgovorih, se je nekoč v družbi obrnila neka gospa, ki ga je hotela spraviti v zadrego s tem, da ga je prosila, naj takoj izreče sodbo, ki bi vsebovala obenem laskanje in zbadljivost do nežnega spola.

Kästner je premišljeval nekaj trenutkov, nato pa zadovoljil gospejino željo s tem odgovorom:

»Vse ženske imate zame le gostoto zraka. Toda brez zraka ne morem živeti.«

SMOLA

Znan veseljak se je poročil in nastopil s svojo mlado ženo ženitovanjsko potovanje. Med potjo je prišel tudi na Dunaj, kjer je svoječasno kot visokošolec prebil marsikatero veselo urico.

Mlada novoporočenca sta sklenila, da bosta prenočila v hotelu, kjer je bil mož že znan gost.

Ko sta se pri vratarju zglasila, je menil vratar: »Oprostite, gospod, z ženskim spremstvom po naših policijskih predpisih ne smete prenočevati v eni in isti sobi.«

Trgovec: »Kaj pa mislite, saj to je moja žena!«

Vratar (ga potreplja pomenljivo po ramah in vpričo žene reče): »O, vi, gospod, to ste mi rekli že večkrat...«

***

NI PRAZNOVEREN

»Gospod plačilni, kolikor vem, stane ta pijačica, ki sem jo izpil, trinajst lir. To mi je pa prav nerodno.«

»Kaj ste tako praznoverni, gospod?«

»Nikakor ne. Toda v žepu imam samo dvanajst lir.«

Križanka št. 43

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. nastane, kadar preti množici velika nevarnost, 6. oseba iz Jurčičevega »Desetega brata«, 9. del letalčeve opreme, 15. pripadnik izumrlega tatarsko-mongolskega plemena, 16. vas v ljubljanski okolici, 18. nasprotje svetlega, 19. barva igralnih rat, 21. rastlina, ki nima lesenega stebla, 22. utežna enota za drago kamenje, 23. pristanišče v Grčiji, 24. moško ime, 25. stara beseda za pivo, 26. plačilo za greh, 27. kalen, nejasen, 28. gorovje v Dalmaciji, 29. mesto v južni Srbiji, 30. vrsta noža, 31. telefonska napeljava, 32. Klajpeda, 33. gradbeni material, 34. kmet najemnik, 36. rudarjem nevaren plin, 37. varščina, zaloga, predmet, ki jamči, 38. nerešljivo vdan pijači, 39. znak za kemično prvino, 40. mesto med Harkovom in Moskvo, 41. nesladek, 42. dan v tednu, 43. morska riba, 44. naklonilo, podpora, 45. indijski plemenski znak, 46. nadležna žuželka, 47. pritok Donave, 48. število, 49. starogrški filozof, ustanovitelj stoične šole, 50. klobučevina, 51. pisalna potrebščina, 52. rudarski kraj v Bosni, 53. nešaljiv, stvaren, 54. leposlovno delo, 56. živi v ljubljanski okolici, 58. že rabljen, ne več cel, 59. zadrga, zaplet, 60. samo ta, 61. židovski duhovnik, 62. mera za tekočino, 63. nikalnica, 64. muzikalno zanimanje (lj je ena črka), 65. hidrat, 66. nepopoln, 67. reka, ki se izliva v Azovsko morje, 68. neobdelana strmina v gozdu, 69. pisno znamenje, 70. južno sadje, 71. prostor v gledališču.

Navpično: 1. poziv k pazljivosti, 2. svetopisemska oseba, 3. italijanski predlog s spolnikom, 4. znak za kemično prvino, 5. Pregljeva igra, 6. začinjen, 7. priprosta prometna naprava, 8. znak za kemično prvino, 9. vroč, žgoč, neodložljiv, 10. zaključuje molitev, 11. stori, napravi (po ljudsko), 12. v klancu, 13. nevaren, 14. šolska kazen, 17. grški bog vojne, 18. velikan, silak, 20. malik, oboževani vzor, 22. moten, nejasen, 23. mir počitek, 24. mehanični delavec, 26. turški državnik reformator, 27. vrsta alkohola, 28. paganski bog, idol, 29. vremenski pojav, 30. število, 31. mesto v Istri, 32. letoviško mesto na Tirolskem, 33. pripovedka, v kateri nastopajo živali, 34. bolezen, 35. časovne enote, 36. slikarjeva potrebščina (množ.), 37. predsednik poljskega lublinskega odbora, ki je moral nedavno odstopiti, 38. sosed Beograda, 39. sorodnik naše goveđi, ki živi še v južni Aziji in Afriki, 41. zaključek, iztek, 42. elan, vnema, 43. moško ime, 45. zemljišče, prostor, 46. pozen, nepravočasen, 47. stran neba, 49. brez vrednosti, neuporaben, 50. odloča pri glasovanju, 51. kesen, dolgo trajajoč, 52. kraj ob Renu v Lichtensteinu, 53. pritok Donave na Madžarskem, 54. beležnica, 55. grška boginja, 57. obsojencu na smrt jo izpolnijo (lj je ena črka), 58. žensko ime, 59. pravljično bitje, 61. termin, določena doba, 62. nima veselja ali volje za delo, 63. žepno orodje, 64. sredi okla, 65. osebni zaimek, 66. podredni veznik, 67. predlog.

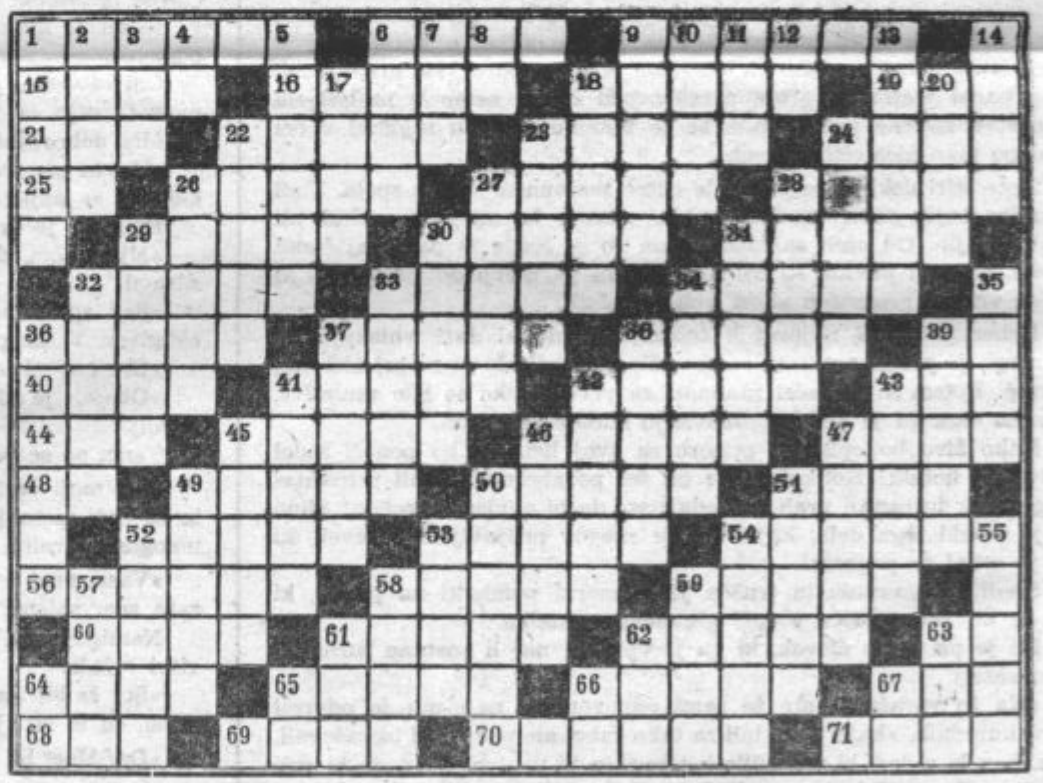

*

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 42

Vodoravno: 1. gore, 5. plosk, 10. od kraja, 17. okoli, 19. okoličan, 21. mogul, 23. danica, 24. ovacije, 26. a ja, 27. ata, 28. krotek, 30. neroden, 32. cene, 34. Hribar, 36. ribica, 37. novinar, 39. ute, 41. ker, 42. sir, 44. val, 45. preklar, 47. uk, 49. pravica, 52. ablativ, 54. Ivo, 55. lavina, 57. ro, 58. ep, 59. motor, 61. Atene, 62. navada, 65. ahat, 67. da, 68. na, 69. zalet, 70. so, 72. klop, 74. no, 76. rž, 78. palec, 80. zu, 82. ikona, 84. Ida, 86. aviso, 88. avijacija, 91. terorist, 93. opereta, 94. aga, 96. Iravadi, 97. Planica, 98. svak.

Navpično: 1. Godec, 2. Oka, 3. roman, 4. eliten, 6. lo, 7. okarina, 8. so, 9. Klotar, 10. očak, 11. dac, 12. Knin, 13. Amerika, 14. jo, 15. Agadir, 16. slana, 18. Ica, 20. iver, 22. ujec, 25. jer, 28. kriva, 29. obala, 31. Ober, 33. emirat, 34. hv, 35. otete, 38. ožina, 39. ura, 40. ekipa, 42. splahniti, 43. raven, 45. plod, 46. lo, 47. uvod, 48. Korana, 50. vinar, 51. ca, 53. brate, 54. it, 56. balast, 59. malica, 60. otoki, 62. napisi, 63. velo, 64. as, 66. h, k, 71. oziri, 73. pojav, 75. oder, 77. žara 79. capa, 81. ujec, 83. naga, 85. ara, 87. Vid, 89. ven, 90. ata, 92. ov, 93. ol, 95. ak.

Für das Konsortium — Za konzorcij »Domovine«: Josip Reisner, Direktor i. R. — direktor v p., Igriška 3. — Schriftleiter — urednik: Davorin Ravljen, Journalist — novinar, Stari trg 7. — Für die Druckerei — Za tiskarno »Narodna tiskarna«: Fran Jeran, Direktor — ravnatelj, Aleševčeva 6. — Alle in Laibach — vsi v Ljubljani.